

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

Ўзбекистон Республикаси Президенти Исроҳ Каримов 18-20 феврал кунлари расмий ташриф билан Украинада бўлди.

Киевдаги Маринск саройида Ўзбекистон раҳбарини Украина Президенти Л. Кучма кутиб олди. Саройнинг Яшил залида Президентлар — И. Каримов ва Л. Кучманинг якка-

ма-якка суҳбати бўлиб ўтди.

Президент И. Каримовнинг Украинага сафари чоғида унга Бош вазир уринбо-сарлари Қ. Ҳаққулов, М. Усмонов, Ташқи ишлар вазири А. Комилов ва бошқа расмий ки-шилар ҳамроҳлик қилди.

Кейинги вақтларда Ўзбеки-

Ҳафтанинг юлдузли онлари

тон Республикаси Қуролли Қучларининг айрим ҳарбий қисмла-рида ҳарбий хизматчилар ўрта-сида низомга зид узаро муноса-батлар ҳоллари аниқланганли-ги муносабати билан Ўзбекис-тон Республикаси Президенти И.Каримов 1998 йилнинг 23 фев-

ралида «Ўзбекистон Рес-публикаси ҳарбий қисм-ларида интизомни мус-таҳкамлашга қаратилган чора-талбирлар туғрисида»ги Фар-монга имзо чекди.

Тошкентда республика таъ-лим тизимини ислоҳ қилишга бағишланган семинар бўлди. Уни Олий ва ўрта махсус таъ-

лим вазирлиги «Фонтус» хал-қаро компанияси билан бирга-ликда ташкил қилди.

Шу кунларда Франциянинг Кан шаҳридаги Куйи Норман-дия кенгаши қароргоҳида Ну-кус музейи экспонатларининг курғазмаси давом этмоқда. Кур-газма Ўзбекистон ва Франция Президентларининг олий пат-ронажлигида ташкил этилди.

Абду Гауи ЖУМА олган сурат

Катта ҳаёт олданда...

2-БЕТ:

У ЭНГ ИБРАТЛИ КЕЛИНЧАК

3-БЕТ:

Ш АЛВОН УФҚ ОРТИДА

4-БЕТ:

У «БЕШИККА БЕЛАГАН
ЭЛИНГ АЗИЗ ТУТ»

5-БЕТ:

АҚЛДАН ПОРЛАГАН КЎЗЛАР

7-БЕТ:

БЕЛАГАН

8-БЕТ:

БОЛАЛАРИМИЗНИНГ СЕВИМЛИ
ЖУРНАЛИ «ФУНЧА»
МЕҲМОНИМИЗ

С
О
Н
Д
А

ЭНГ ИБРАТЛИ КЕЛИНЧАК

19 феврал куни Ҳам-за номидаги Ўзбек давлат академик драма театрининг мухташам биносида Тошкент шаҳри туманларида ўтказилган «Энг ибратли келинчак» танловининг ғолиблари беллашдилар. Яккасарой туманидан келган келинчак Шах-

ноза Йўлдошева биринчи ўринни эгаллади. Шунингдек, шайхонтохурлик Муфаззалхон Пўлатова, Акмал Икромов туманидан келган келинчак Салтанатхон Юсуповаларга фахрли иккинчи ва учинчи ўринлар насиб қилди.

СУРАТДА: «Энг ибрат-

Ахборот

ли келинчак» кўрик-танловининг ғолибаси Шахноза Йўлдошева (ўртада), Салтанатхон Юсупова (ўнгда) ва Муфаззалхон Пўлатова (чапда)ларни кўриб туриб-сиз.

Ўз мухбиримиз

Таскин

АЁЛЛАР МАНФААТИНИ ЎЙЛАБ

Кеча Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги ва Ўзбекистон Хотин-қизлар кумитасининг «Қишлоқ ҳужалигида банд бўлган хотин-қизларнинг меҳнат шaroитлари ва уларнинг ижтимоий муҳофазаси» мавзусидаги конференцияси бўлиб ўтди.

Унда қишлоқ хотин-қизларининг меҳнат шaroитларини яхшилаш, ижтимоий муҳофазасини таъминлаш, соғлигини муҳофаза қилиш, ёш хотин-қизларнинг меҳнат мада-

ниятини шакллантириш каби масалалар ҳақида сўз борди.

Конференцияда Ўзбекистон Республикаси Бош вазир уринбосари, Республика Хотин-қизлар кумитаси раиси Д. Ғуломова «Қишлоқ хотин-қизларининг меҳнат шaroитларини яхшилаш ва ижтимоий муҳофазасини таъминлашда хотин-қизлар кумиталарининг вазифалари» мавзусида маъруза қилди.

Ўз мухбиримиз

Мактабга, биринчи синфга бормганимда — ахил оиламизга куз тегди. Қўшниларимиз айтганларидек, отам билан онамнинг ўртасидан «чақиртиканак» ушиб чиқди. Оқибат отам уйга келмайдиган бўлиб кетдилар. Билсак, бу «тиканак» аёл биздан унча узоқ бўлмаган кўчада яшаркан. Баъзан отам у аёлни болалари билан машинасига ўтказиб бизнинг ёнимиздан гизиллаб утишарди. Онам шўрлик эса, иккита укани қулидан етаклаб олар, мен орқада келадиган бўлардик. Ишдан қайтишда бозор қилиб келганлари учун ойимнинг қўлларига оғир сумкалари бўларди. Биз ерданлашиб учун у кишининг йўлларини пойлаб утирардик.

Бир куни кечга яқин онамни қўлиб олиш учун йўлга чиққандим. Олисан отамнинг машинаси қўлиниб қолди, ёнида ҳалиги

аёл, орқасида болалари шод-хандон утиб кетишарди. Алам қилгани шу эдики, уша томондан онам келарди. Табиийки, онам ҳам машинадагиларни кўрганди. Бироқ онам...

Ҳеч нарса билмагандек жилмайиб келар, мени кўрачда, ҳазиллашарди. Мен бўлса нуқул «ана-

чиқ-аччиқ йиғлаганларини эшитиб етганман, мен ҳам ойимга билдирмай йиғлаб етгандим.

Мана, мактабни тугатдим, сиртки ўқишга киргач, онамнинг ёнида боғчада ишлайман. Ҳар куни ишга бориб келамиз. Рузгорнинг оғир-ёнгиллини ҳам бирга тортаяп-

ОТАМНИНГ ДИЙДОРИГА ТҲЙМАСДАН...

виларни кўрдингизми?» — деб сўрамоқчи бўлардим, аммо онам оғиз очилишга имкон бермас, бошқа нарсалардан гапирардилар.

Энди билсам... Қалбимни зир тирратганича ёнимдан керилиб ўтган «анави»ларни эсламасдик, мени қалғитиш учун гапга солаверган эканлар. Уша тунда онамнинг ач-

қиб-қиб-қиб йиғлаганларини эшитиб етганман, мен ҳам ойимга билдирмай йиғлаб етгандим.

Орадан анча ўтганди. Онам билан одатдагидек ишдан келадимас

ладамларни кўриб қолдик, бу гал ёнларида ҳеч ким йўқ экан. Ёнимизга етганларида машина эшигини очиб «утиринлар» дея мангизрат қилдилар. Уйимиз унча узоқ бўлмаса-да, ойим «утиравер», — дея имладилар. Ойим дадам билан сурашдилар, сўнг дадам «Хуснора, кечроқ уйда бўласизларми, бир утарман» дедилар.

Келиб бирпасда ҳаммаёқни бошқатдан супуриб-тозалаб, ярақлатдик. Кечқурун дадамнинг яхши кўрган овқатларини пиширдик. Уша кунги қувончимизни курсангиз... Барибир дадамларни яхши кўрар эканмиз-да. Уйимиз ҳам тўлиб кетгандек, денг. Дадам ҳам жуда очилиб, қўлишиб утирардилар. Кетганларидан сўнг уйимиз ҳувиллаб қолди-қўлиди. Ойимнинг ҳам чехрасига қайгу

мактабда ўқиб юрганимда «дадаси ташлаб кетган» дея баъзи ур-тоқларим йиғлатишганлари ҳеч эсимдан чиқмайди. Дадамнинг уша вақтда келмаганларига афсусланаман. Ҳали дадамнинг дийдорига тўймасдан туриб, яна ажралишамиз. Чунки ахду-паймон қилган йигитимга яқинда турмушга чиқаман-да. Бу ҳақда онамга ҳасрат қилсам, «Шуниси ҳам шукр кил, қизим, мана энди туйингда бош бўлиб, савлат тўкиб туради-ку!» дейдилар сабр-тоқатли онагинам.

Бундан-ку хурсандман, бироқ онанинг меҳри ўз йўлига-ю, отанинг меҳри булакча булар экан-да...

Шунча йил дийдорига зор этган отамга таъналарим қўл бўлса-да, барибир дадамни яхши кўрарканмиз. Ҳозир отам сал ишдан кечиккиб қолишса укаларим, қап-қат укаларим югуришиб буйинларига осилиб оладилар.

Бўни кўрганда бўғимга бир нарсга тикилгандек бўлади, қўзларим ешга тулади. Отам пешонамдан ўпиб қўяркан, шундай дегим келаверади:

— Отажон! Сизни яхши кўраман! Сиз барибир ҳаммадан яхшисиз.

Зилола МИРЗАЛИЕВА

Россия Федерацияси Бош прокурори Юрий Скуратовнинг эътироф этишича, бугунги кунда мамлакатда икки миллион каровиз қолдирилган бола бор. Аянчли томони шундаки, ўз ҳолига ташлаб қўйилган бу болаларнинг аксариятининг ота-онаси тирик. Бош прокурор болалар ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ ишлар жуда ташвишли ахволдагиларини қайд этади. «Болалар катта ёшдаги кишиларнинг зуровонликлари билан ва шайхонтохурликдан азоб чекмоқдалар, боз устига уларнинг ўзи ҳам жиноят йўлини туттишмоқда. Агар биз бугун болаларимизни оладат-га ҳаётга қайтариш учун бир-бир чора қўришни иложини қила олмасак — эртага жиноятчиларнинг янги бир авлодига эга бўламиз», дейди Ю. Скуратов.

«Трул» газетасининг хабарига қўра, утган йили биргина Москва шаҳрида воёга етмаган 815 нафар бола йўқолган. Кейинги пайтдаги ҳисоб-китобларга қараганда, бир йилда шаҳар бўйича тугилган чақалоқларнинг 75таси 15 ёшли, 315таси 16 ёшли ва 864

нафари 17 ёшли оналардан тугилган.

Аксарият италиялик аёллар улим ҳўқимини энг зарур жазо чораси, деб ҳисоблайдилар. Италияда тараққий этган давлат фуқаролари учун бу — мулақо қўтилмаган ҳулосани «Сит» номли жамоатчилик фикрини урганадиган илмий-тадқиқот маркази кашф этди.

Тадқиқотга қўра, улим жазосига лойиқ деб топиладиган жиноятлар сирасига: бир йўла қўлаб кишиларнинг улимга сабабчи бўлиш, зўрлаб номусга тегиш каби хатти-ҳаракатлар кирди. Шунингдек, қасддан одам ўлдириш, одам ўғирлаш, наркотик моддалар билан савдосотиқ қилиш ҳам ана шундай жазого муқаррар, деб ҳисоблашган италиялик аёллар. Тоскано вилояти президенти Ваннино Гитининг фикрича, 1786 йилдаёқ улим жазоси бекор қилинган бу мамлакатнинг бугунги аёлларининг кайфиятига матбуотнинг жиноят олами ҳақида узлуқсиз эълон қилиб турган хабарлари кучли таъсир қўрсатган. Шу боис Италия аёллари улим жазосини ҳар жиҳатдан маъқуллашмоқда.

Йиллар утиб, одамнинг ўзи қаригани билан кўнгли қаримас экан. Жанубий Африка Республикаси президенти Нельсон Манделанинг номи афсонага айланган. У ўилаб йиллар мобайнида қўра танли аҳолининг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қиламан деб, оқ танли ҳўқмдорларнинг зулмига учраб, турмада ётди. Ойнинг ўн беши қўронги бўлса, ўн беши еруг, деганлари чин экан. У озодликка чиқди ва умумхалқ сайловида оқ танли номзод-рақибини енгиб, ЖАР президенти бўлди. Шу кўнларда жаҳон матбуоти саҳифаларида унинг сўсий қўрашлари ҳақида эмас, қўпроқ ишқий сартушлар боразида қўра ва хўп эшишайтир. Ҳўзир Нельсон Мандела 77 ёшда. Маъшўқаси Мозамбик давлатининг собиқ президенти, марҳўм Самора Машелнинг беаси Граса хўним 50 ёшда. Улар тез-тез учрашиб туришадди. Граса хўним ЖАРга

келиб, Н. Мандела расмий қароргоҳида ҳафтада меҳмон бўлади. Ҳатто севингани билан бирга Н. Мандела чет элларга расмий сафарларга ҳам чиқади. Фақат дипломатик ҳўжатларни тўлдирадиган мутахассисларни айтмаганда, бундан ҳамма хўрсанд. Мутахассислар Граса хўнимни президентнинг кими деб расмий ҳўжатга қайд этишни билмай анча қўналошиди. Ва охири «шериги», деб ёзиб қўя қўлишди. Ажаб эмас, Н. Мандела 80 ёшда «шериги» билан тўй-томоша қилиб, мурод-мақсадига етса.

2050 йилга келиб 15 ёшдан 24 ёшгача бўлган ешлар орасида инглиз тилини асосий муомала тили қилиб оладиганлар сонини маҳўналда 30 фоизга ошаркан. Бу маълумотни эълон қилган британиялик мутахассисларнинг фикрига қараганда рус ва хўйтой тилларида сўзлашадиганлар сонини эса кескин камайиб кетиши қўтилар экан. Европалик ешлар орасида ҳўзирги пайтда энг оммавий ҳисобланган бошқа икки тил — немис ва францўз тилларида ҳам гапирадиганлар камчиликни ташқил этаркан.

Маълумки, Япония бир неча ороларда жойлашган мамлакат. Бу ороларда, улардаги шаҳарларда аҳоли жуда зич яшайди. Транспортининг беҳад қўлигидан Япония Ер юзининг энг тутун қўюқ қоплаган ҳўдулларидан ҳисобланади. Осма ва ер ости йўллари кўпчилиги қарамай автотомобилларни кўчалар ва йўлларга сўғдириш жуда қўйин бўлиб бораёттир. Японияликларни ҳеч бўлмаганда ҳафтанинг бир кўнида шахсий автомобиллардан фойдаланмасликка қилинган давлатлар натижа бермаёттир.

Мамлакат маълумияти бу муаммони ечиш учун Европа тажрибасига мурожаат қилишга қарор қилди. Маълумотларга қараганда, Франция ва Германияда шахсий машина эгаларининг 40 фоизи ишга велосипедда қатнар экан, Японияда эса бу кўрсаткич 10 фоизни ташқил қиларкан. Эндликда кўнчиқар мамлакатда велосипед йўллари, велосипед парклари қўришга, велосипедни жамоат транспортда олиб юриш учун қўлайликлар яратишга киришилди.

Еш бир жойни қоралаб, иссиқ-совуқнинг фарқига бора бошлаганиндан кейин тез-тез умр йулларига разм солиб турар экансан. Шунда болаликнинг додирашлари, усмирликнинг ҳовлиқишлари, ёшликнинг ҳаяжонлари бир четга чиқиб, ҳаётининг соф мазмуни намоеён бўларкан. Бундай вақтда оқни қорадан, яхшини ёмондан, ҳатони тугридан ажратиб олиш осон кучаркан. Худди шундай даражадан туриб, бутунги хулосаларни газетхонлар билан уртоқлашмоқчиман. Зеро, мен чиқарган сабоқ баъзиларга ибрат бўлса, деган умиддаман.

Мактабда адабиёт фанини яхши қурардим. Шерларни ифодали ўқиш жони дилим эди. Йиллар утган сари туйғуларим ҳам улайиб борди ва бирдан бадиий китоблардан «севги» деган сеҳрли куч борлигини билиб қолдим. Ошиқ-маъшукларнинг саргузаштлари тобора узига банд қилиб ола бошлади. Ниҳоят, Ғофир ва Жамила, Йўлчи ва Гулнор, Отабек ва Кумушларнинг ҳаёти бутун борлигимни қамраб олди. Мен уларга чинакамига ҳавас қилар, тақдирларини аъмолим, деб талғалам эдим. Фақат менинг оташин муҳаббатини қозонадиган маҳбуба етишмас эди. Тақдир бу неъматини мендан узоқ дариг тутмади. Омадни қарангки, менинг бахтим енимда — узимиздан икки синф қўйидаги бир қизда экан. Бутунлай тасодифан бошланган салом-алик жиддийлашиб, чинакам сеvgи-муҳаббатга айланди. Ҳа, ушандаги кечинмаларимни бошқа суз билан ифодаб бўлмайди. Мен шундай ҳислар қуршовида эдимки, узимни осмонда сезар, бутун дунё меники туюлар, ҳаётимни, борлигимни туганмас бахт оғушида тасаввур қилардим. Ана шундай укпар туйғулар қанотида йилларим утди, бу орада мактабни тугатдим. Бироқ муҳаббатимни ташлаб узоққа кетишга ирода етишмади (балки шунда энг катта хатога йўл қўйгандирман). Дилдора (севгилимининг, эндиликда болаларимнинг онасининг исми шундай)нинг мактабни тугаллашини кутдим. Унинг бошида доимо парвона эдим, йўлини пойлашдан, узун-узун суҳбатлар қилишдан зерикмас, тўймас эдим.

Шубҳасиз, бизнинг сеvgи достонимиз қишлоқда овоза бўлиб кетди. Ҳали бокарилик пардасини ташлаб улгурмаган, хилват гушада вояга етган йилгит ва қизнинг гаплашиб туриши ҳаёсизлик ҳисобланарди уша пайтларда. Танишларим менга дакки бера бошлашди: «Сен бировнинг қизини уятга қўйма, ниятинг қатъий бўлса, совчи қўй». Гарчи болаликка хос (энди ўйлаб қарасам, уша кунларим ҳақиқий болалик экан) бегубор онлар тугаб қолишини истамасам, узимни рўзгор ташвишларига тайёр эмас, деб билсам-да, маҳбубамга етиш истаги совчи юборишини тақозо этди. Муддаомни ойиҳоним орқали дадамга етказдим. Эртароқ набира қуриб, элга тўй бериш орзусида юрган дадам бу гапдан гайрат олиб, ҳаракатга тушиб қолдилар.

Дилдора мактабни битираётган йили, баҳорнинг ёмғирли кунларидан бирида уларнинг дарвозасини чертиб, менинг элчиларим кириб боришди. Мени бундай «борди-келди»лар қизиктирмас, ҳаётим қайноқ висол аймалари билан банд эди. Кутилмаганда совчиларнинг латтаси сувга тушиб қайтиб келди. Севгилимининг онаси, айниқса, акаси бундай таклифни эшитиб шундай газабланишибдики, совчиларни деярли ҳовлидан қувиб чи-

қаришибди. Бу хабардан ота-онам изтироб чекишди, нима қилишни ўйлаб қолишди. Орадан бир ойлар утгач, «Қизи борнинг нози бор» қабилида совчиларни иккинчи бора юборишди. Бу сафар олдингидан ҳам баттар вазоҳат билан кўтиб олишибди, гапга ҳеч қулоқ солмай «Бизни уларга берадиган қизимиз йўқ, хомтама бўлиб юришмасин», деб дангал узиб ташлашибди. Бундай ҳушламасликнинг сабаби нима экан, деб бошлари қотди. Маълум бўлишича, узоқ йили бизнинг бир қариндошимиз уларнинг тоғасиними, амакисиними сув жанжалида уриб бошини ерган, бу жоҳаро анча газаклашиб кетган экан. Ерда эмас, осмонда юрган мен учун бундай майда-чуйда гап ҳеч нарсас эмас, Дилдорамга етишиш йўлида оловни ҳам писанд қилмас эдим. Севгилим шундан кейин кам қуринадиган бўлиб қолди, уни ҳам қаттиқ қийноққа олишибди. Мен қизга далда бериб, уни жасоратга чорлаб, хатлар ёза бошладим. Хатларимда тинимсиз Ғофирнинг Жамилага айтган оташин сузларини такрорлар эдим. Менинг тасаввурим ҳам, борлигим ҳам шу даражада, шу қуламда эди. Бахтим учун охиригача қурашаман. Ҳеч бўлмаганда Дилдорани кўздан пана жойларга

дек қилиб олиб келишди. Айниқса, акаси жуда ҳаддидан ошибди. Суқиниб, ошкора жиннилик қилиб, машинанинг орқасидан тош отиб қолибди. Онаси дуойи бад қилибди, ландовур отаси миқ этмай, четга чиқиб турибди.

Бу даҳмазалар келин-куёвликнинг қайноқ эҳтирослари қўғида эриб кетди. Рост, бўлиб утган гап-сузлар парвойимга ҳам келгани йўқ. Уз бахтимдан сархуш эдим.

Турмуш деганлари эса бутунлай бошқа дунё экан, дустлар. Ола хуржунни буйинингга олгач, ҳунарларини ҳам кураверар экансан. Айниқса, сен кечирган, «севги» деб улуглаган ҳиснинг рост-ёлгонлиги куп нарсани ҳал қилар экан. Эҳтирослар босилгач, ҳаммаси аслига қайта бошлади. Қозон қайнатиш ташвиши, меҳмонларга дастурхон ёзиш масъулияти буйинга мингач, қандай оламга қадам қўйганингни ҳис этар экансан. Бутун, орадан йигирма йиллар утгач, уша кунлар бутун борлиги билан шууримда акс этапти. Эр-хотинлик куп нарсани узгартирди, баъзан уз оқимига бўйсундириб, мен кутмаган ҳолатлар ҳам руй берди. Бунинг устига орзуларнинг

тимга бутунлай янги оқим олиб кирди. «Могорлаб» қолганимни, узимни чеккага суриб қўйганимни тушуна бошладим. Кенгаётган дунёқарашим билан утган кунларимни сарҳисоб қилишга киришдим. Шунда Дилдора билан муносабатларимиз олдингидек жозибали, сеҳрли эмас, анчайин думбул, зурма-зуракидек туюла бошлади. Биз қалб амридан кура адабий қаҳрамонларнинг хатти-ҳаракатига кўпроқ қулоқ тутган эканмизми? Айниқса, бахт туйи кечасидаги ноҳуш кайфият ҳозир ҳам юрагимни эзди. Шартмикан шунгача бориш? Акаси билан кейин ҳам сувимиз тинимасди. Синглисидан бутунлай юз утирди. Мен ҳам уни итдан баттар ёмон қуриб қолдим.

...Шу сузларни ёзар эканман, уз иродамга қарши бир ҳақиқатни очик изҳор этишга мажбурман: дунёда ҳеч кимни ортик даражада ёмон қурмаслик керак экан. Аслида, қўлимга қалам олишга мажбур қилган туйғу ҳам шу. Фикримни тушунтиришга ҳаракат қиламан.

Бу тугарак дунёда ҳеч нарсадан қочиб қутулиб бўлмас экан. Зафаржоннинг туғилганини айтгудим, ундан кейин уч нафар синглиси дунёга келди. Бизнинг меҳримиз тунгичимизга узгача эди, унда бутун орзуларимизнинг, армонларимизнинг рўёбга чиқишини қулар эдик. Дуркун, баркамол бўлиб усишини юракдан истардик, боримизни аямадик. Мактабда аълочи бўлиб ўқиди, қийналмай институтга кирди. Бундан жуда хурсанд эдик, бироқ у табиатан қурс, жанжалкаш бўлиб усди. Фейлидаги бу қусурни йўқотиш учун ҳамма чорани қурдик, наф бермади. Талаба бўлгандан кейин яна ҳам бетгачопар, ерга урса, кукка сакрайдиган, муомаладан жанжални афзал биладиган бўлиб қолди. Отам яқинда аччиқ ҳақиқатни бетимга айтди: «Қоши-қузи қўйиб қўйгандек узингга ухшайди, феъл-атвори уша урушқоқ тоғасига тортибди». Устимдан совуқ суз қўйгандек этим жимирлаб кетди. Нахотки? «Қиз — холага, угил — тоғага тортади», деган халқ нақли шунчалар турти чиқадими?

Отанинг гапидан кейин куп воқеалар қўз унгимдан утди. Олимларнинг «Соҳибқирон Амир Темур ўғилларига келин таллашда беш ажлодини суриштирар экан», деган фикри миямда чақин чаққандек бўлди. Бу ҳаёт ҳақиқати билан узимнинг гур болаликдаги ота-онамининг «бошқани дея қол», деган таклифини қабул қилмай, ужаллик қилганимни солиштириб, хижолатдан терлаб кетаман. Тақдир йўл бошидаги кичкина хатоимнинг натижасини ҳар доим қуриб туришга амр этган экан, арзимни кимга айтаман?

Турмуш уртоғимни самимий ҳурмат қиламан. Иссиқ-совуқ кунларимга барабар чидаб келаяпти. Энди янги ташвишлар — угил ўйлантириш, қиз чиқариш билан банд. Турмушимизда ширин лаҳзалар ҳам куп бўлди, яна умидимиз бор. Фақат дафтар саҳифасига тортилган бир чизик ҳам исзис кетмаслигини ўйлаб, дунёнинг бетакрор ишларига шукроналар айтиб яшаймиз.

Салом билан ЗИЁВУТДИН,
Тошкўрғон қишлоғи

олиб қочиб кетаман, деб уйлардим.

Қишлоқнинг энг обрули одамларини уртага қўйиб, не бир далилу достонни курсатиб қилинган учинчи ҳаракат ҳам зое кетди. Бу сафар совчилар юрак олдириб, «қайтиб бу ҳовлига бормаймиз», деб безиб келишди. Шундан кейин ота-онам мени хузурларига чақирди, гапни узоқдан бошлаб, «Бош омон бўлса, дуппи топилади, фикрингдан қайт», деб насиҳат қилишди. Мен учун эса бу гапларни эшитиш даҳшат эди, гўё Ғофир еки Йўлчи тирилиб келиб ёкамдан оладиган, мени бевафоликда айблаётгандек бўларди. Ички бир нидо «Мақсадингда собит тур, сен галаба қозонишинг керак», деб са берарди. Мен, шубҳасиз, ота-онамининг насиҳатини қулогимга олмадим, «улсам ҳам сузимдан қайтмайман», деб туриб олдим. Ҳаманинг боши қотди. Бу орада Дилдора ҳам йилгайвериб, бетоб бўлиб қолди...

Отам (эда обрули одам эди) казозоларни уртага қўйиб, туй қилишга эришди. Орада утган 2-3 ой мобайнида менинг муҳаббатим алангаланса, алангаландики, асло сунмади. Дилдорани ҳам сеvgилим сифатида, ҳам мен туғайли озор еган қалби шикаста сифатида яна ҳам яхши қуриб қолдим.

Туй тўйдек бўлмади, бошдан-охир жанжал билан утди. Бечора онам «Угил устириб, орзу-ҳавас қураман, девдим. Бу дилхиралик қайдан келди», деб йилгайди. Узимга ҳам куёвлик либоси, тантаналар унча ботмади. Келини уруш-жанжал билан тортиб олган-

туйгача бўлган мовий пардаси тезда йиртилиб, орадан андиша кутарилди. Энди ўйлаб қарасам, Дилдора ҳам, мен ҳам турмуш имтиҳонларига тайёр эмас эканмиз. Турмуш туганмас лаззату, фақат бир-бирини ширин суз билан эркалатиш эмас экан. Баъзан бахтим деб улуглаганим, унинг учун утга ҳам, чўгга ҳам киришга тайёр бўлиб турганим Дилдорага қўл кутарган, унинг эса мени «сен»лаб қарганан кунлари ҳам бўлди. Хотинимга пишқириб, захримни тука бошлаганимда онам «Ҳай-ҳай, узингни бос. Сени деб ўйидагилардан воз кечиб келди-я», деганча попутимини пасайтириб қўяр эдилар. Узи, эр-хотинликда узаро ҳурматни барқарор сақлаш қийин эканми? Баъзан Дилдора ҳам арзимас нарсаларни баҳона қилиб хархаша қилар, ужаллиги тутса, уз гапида қаттиқ туриб оларди. Бир сафар ҳеч андиша қилмай, «Сиз мени бахтли қила олмадингиз», деб юборди.

Ҳаётимиз ана шундай баланд-пастликларда давом этди. Ниҳоят, тунгич фарзандимиз туғилди, унга Зафар деб ном қўйдик.

Рости, кунглимининг бир чети кемтик эди. Мен рўзгордан, биқик қишлоқ шароитидан зерика бошлаган эдим. Узимча фикр қилдим-да, сандиқнинг тубида чанг босиб ётган аттестатимни топиб олдим. Унда баҳоларим «4», «5» эди, алашим тошиб кетди. Китобларни қўлга олдим, қиш буйи тайёрланиб, қишлоқ хужалик техникумига сиргдан ўқишга кирдим. Техникумдаги қисқа таҳсил онлари ҳаё-

«БЕШИККА БЕЛАГАН ЭЛИНГ АЗИЗ ТУТ»

Муқаддаслик

1 март — Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия таваллуд топган кун

Муқаддаслик моҳиятини англаган кишилар бу сўзни ишлатишда гоёта андишали бўладилар. Ўзбекистон халқ шоираси, устоз Зулфияхоним ана шундай нури сиймолардан эдилар. Устознинг таваллуд кунларида руҳларига Аллоҳдан раҳматлар тилаб, кунгилмизда муқаддаслик касб этган ёрқин хотиралари қошида таъзим бажо келтирамиз...

«Саодат»да дастлаб иш бошлаган кунларим. Устоз мени Қорақалпоғистонга сафарга жунатдилар. Болаликдан таниш ҳаёт, муаммолар ҳақида ёзишим қийин эмас эди. Мақола тайёр бўлди. Ишонч билан устоз олишга қўйдим. Уқитиб ёшди. Тутатганимча бир сўз демадилар. Кейин «қалай» дегандек кузларига қарадим. Қарадим у ишқилим нимадалигини уйлай бошладим. У қилиш эса фикрларини илғаб олишим мавҳум ҳолатда қафларини бир-бирига жипслаштириб, кечинмаларининг майин живир чехраларига қалқиб ҳам меҳр, ҳам танбех оҳангидедадилар:

— Яхши танқидий мақола бўлибди. Аммо бу сизнинг киндик қонингиз туқилган тупроққа, дийрга биринчи расмий хизмат сафарингиз эканини унутдингизми? Юртдошимиз нима деркин, дея кузатиб турган нигоҳларга эътиборингиз, элдошлик оқибатингиз шуми? У ерда қийинчиликларни енгиб меҳнат қилаётган аёллар, бир қўли билан бешик, бир қўли билан илдорани тебратётганларимиз оэми? Бешикка беланган, аллалаб устирган элга булган севи онага булган эҳтиромнинг бир булагидир. Элининг яхшисини ошириб, ёмони яшира олган фарзанд камол топади. Ватан деган сўзнинг маънисини ҳам шу, Раъно. Эндиги гап, мақолани қайтадан ёзасизми ё шундай бераверасизми?

— Йўқ, йўқ, бошқатдан ёзаман. — Қоғозларимни ййигиштириб олдим. Жуда хижолат бўлдим. Зулфия опамлар аҳволимини тушуниб турардилар, дала бердилар.

— Рост сўз, ҳақиқат аччиқ бўлади. Кези келганда бу гапларни ҳам айтасиз. Туғилган жойининг, ота-онанинг ҳақи қиёматгача. Ҳама бирдек қуриб турибди, у ерларни шўр босмоқда, Орол чекимокда, одамларга осон эмас. Чидаманлар кучиб кетмоқда. Қолганлар эса юртини севганлар, ота-она қабрларини ташлаб кетгудаманлар, ернинг эгаларидир. Ана шуларнинг юрагига кириш...

Бу мен учун улкан сабоқ бўлди. «Бешикка беланган эл», «Тобутингизни елкалайдиган эл», «Киндик қонинг туқилган тупроқ»... ҳақида қўп уйладим, унинг маънисини теранроқ англагандай бўлдим. Туғилган жойини, тилини унутган инсонлар, назаримда, Ватан сўзининг биринчи бугинисиз қуруқ «тан» қабили эди. Ахир инсон осмондан узалибгина тушмайди. Тақдир битилган бир маконда дунёга келади. Илк бор ёруғ жаҳонни куради, илк бор ризққа оғзи тегади, илк сўз эшитилади... Шулу боисдики, туғилган йил Ватан туйғусида илк оятга, қалб жавҳарига айланади. Устоздаги собитлик, барча гузал фазилатларнинг илдизи уша жавҳардан озиқ олар экан, қиёмат қарз туйғуси шу тарзда шеърга тушади.

ЯГОНА СИЙМО — ҲАМИД ОЛИМЖОН

Сўхбатларимиздан бири, ойла, муҳаббат ҳақида эди. Ийманиб сўролмаганим Зулфия опамларнинг узларига тегишли «ёлғизлик», («бева» сўзини ишлатишга ҳечам тилим бормасди) баъзи изтиробли сатрларнинг ёзилиши эркак ва аёл

муносабатлари хусусидаги қарашларимга, андишаларимга устоз шундай жавоб берган эдилар:

— Ҳеч эгилмаганман, бир умр юксакда турганман. Менинг бахтим ҳам, бахтсизлигим ҳам балки шу қисматимдир. Бошимни баланд тутиб, мағрур яшадим, чиройли, маънили ҳаёт кечирдим.

— Сиз гузал, келишган, назарга тушган аёл булгансиз...

— Ҳа, мен катта ҳаётни, оламни, одамларни кўрдим. Бекиёс ардоқда уйдим. Буюк шахслар билан сўхбатдош бўлдим, баланд минбарлардан сўз айтдим, шеър уқидим. Балки мактабнаётганга ухшарман, аммо булар барчаси рост. Ҳаётга кераклигини, ҳамма жойда юрагимга яқин одамларни ҳис қилиб турардим. Бу ишонч менга қувват берарди, илҳом берарди.

— Мен эса устозни тинглаб утириб:

— Табиат узи яратиб қўйиб, бахт бериб яшнатиб, дард бериб қўйдириб, ўз ҳикматини ўзи томонга қилаётгандай...

Азиз устозимиз Зулфия опа туғилган кунни ҳаммамиз учун энг бахтли кун эди.

демокчи буламан. Лекин ҳамиша ҳам фикр тилга кучишга жасорат тополмаганлигидан жим қоламан. «Эй Раъно, тинглаганларинг тилла, бу бахтни бой берма!» Устоз давом этадилар.

— Ҳамид Олимжон билан утган ерқин кунлар, кейинги мотам либосида кечган беш йил, ундан кейин эса, аладсиз қайноқ меҳнатли йилларим. Ҳиндистон, Африка, турли конгресслар... Кундалик иш тугаб, меҳмонхонага дам олгани қайтаммиз. Кечки вақт, айна ором вақти эшик тақиллайди.

— Ким?

— Зулфия, очинг!

— Мен ухляпман.

— Э, шу маҳалда ҳам ухлайдими шоир дегани. Очинг, гаплашиб утирамиз. Шеърхонлик қиламиз.

— Йўқ, Боринг сиз ҳам ухланг, эртага ишлашимиз керак...

Овоз жим. Кетмаепти, нафас олиши ҳам эшитилиб тургандай, балки кайфи борди. Э, мента нима, дейману, ичим гаш. Куларимга еш қўйилиб келади-ю, ичимга ютаман. Бу тақдирлаш эмасми, дейман узимни узим ҳурлагандай ҳис қилиб. Кейин яна таскин бераман: «Дилимни огритадиган ҳеч нарса демадику». Бу ҳолат менга аслигимни яна бир қарра эслатиб турарди. Аёл булганим учун ҳам у мен билан сўхбатлашгиси келди. Булмасам эркаклар тулиб-топиб етибдику. Бундай сафарларда утгиз-қирқ кишининг, нари борса, икки-учтаси аёллар бўламиз. Беихтиёр кузга ташлана-сиз. Купчилик ичида озчилик кузга туш-

масинми, яна аёллар булсак. Бунинг устига, бинойидек кузга яқинмиз, — устоз қуладилар.

Устоз яна сузларида давом этадилар:

— Мен ҳамиша бир нарсани еддан чиқармадим: «Мен ўзбек қизиман. Мен фақат шоир эмасман. Ҳа, ўзбек қизиман. Улуғ бир шоирнинг беваси, йўқ ардоқли рафиқасиман. Улуғ бир халқнинг суоқли қизиман. Мен мушоира қилар бўлсам баралла ҳаммага шеър уқийман. Менинг шеърларим ўзбек халқиники, ўзбек қизининг юрагига қуйилган илҳом меваси умуминики. Ўзбек қизларига ойлар, кунлар ҳавас қилади. Ўзбекнинг қизи осмонда, Ойнинг енида. Бу туйғулар менга олам-олам фахр, гурур, илҳом берган, юксакка кутарган, садоқат аршига кутарган... Энди мени бу толе, бу ишқдан ким тортиб ола олсин. Ахир у ерда Ҳамид Олимжон сиймоси шундай тирик турибди, ана у...

Шундай қилиб эртаси яна иш. Ҳеч ким ҳеч нарса қурмагандай, одамлар ўз

циямизда турли миллат кишилари буларди. Ҳали айтганимдай, сафарда икки-уч кишигина аёллар. Демак, улар ҳам юлдуз аёллар. Нигоҳлар беихтиёр осмонга — юлдузларга қадалиши табиий. Юлдузларга қараб неларни ҳаёл қилмаслик мумкин? Кунгилмида битта савол айланади: «Аёл қандай бўлиши керак? Айниқса, ўзбек аёли қандай бўлиши керак?» Нигоҳлар, бегона кузлар, диллар мен орқали ўзбек аёлини кашф қилишгапти. Демак, менинг қисматимда йитирма миллион ўзбекнинг шаъни-шарафига жавобгарлик битилган.

Юкнинг залворидан куч оламан энди. Чиндан ҳам яшараман, узимни кучли ҳис қиламан.

Тақдир мени шунчалик ишончга сазовор қилибди, шунчалик масъулият юклабди. Ҳар қачон, ҳар дамда мен бунга муносиб бўлишим, ўзбек қизи бўлиб қола билишим керак. Ўзбекнинг қизи осмонда, ойда. Ойга стар қўллар қандай саодатли қўллар экан? Саодат эса ноеб нарса, нафис туйғу. Уни илғаш мумкин, қилириб топиш, машаққат билан эришиш мумкин. Эҳҳ...

Шу кунни ким билади, бир қанча вақт шеърлар уқилиш, узоқ гаплашдик, бахт, ҳаёт, одамлар ҳақида гаплашдик.

Азиз устоз Зулфияхоним, дилкаш мураббийимиз!

Сизнинг «биринчи март»ни Сизни эслай-эслай сизсиз қаршилаймиз. Минг бор шукрларки, Сиздан олгин сатрлар, садоқат, ҳас, муҳаббат, ҳижрон, инсоний изтироблар... мерос қолмиш.

Сизни қачон гапирмайлик, эсламайлик, ҳамиша еш ва соғлом кунгил гавҳаридан порлаб турувчи қароқлар, «келинг» илтифоти билан бошланиб, «келинг» илтифоти билан тугайдиган мароқли сўхбатлар қайта жонланади. Сиз барчамиз учун бирдек азиз эдингиз. Сиз барчамизни яхши-ёмонимиз билра қушиб бағрингизга босиб, қизларим дея эркалаш, кези келса, койишта маънавий ҳақли ва ҳатто бурчли эдингиз.

Сизнинг мактабингиз сабоқлари бетимсол, Сиз бўлишни орзулаганлар куп, аммо ҳеч ким сиз бўлолма!

САДОҚАТ қушиклари қанчалар гузал ва ёқимли бўлмасин, лекин ҳеч ким садоқат пойсига кутарилмоқ имтиҳонларига Сиз каби бардош беролмас. Изтиробу Ишқ майини ҳеч ким сиз каби охиригача симира олмас!

Сиз ҳароратли эдингиз. Шу сўзни севардингиз. Сиз ёшларни севардингиз. Умрингиз узингиз таъкидлагандек узун бўлиши билан қалбингизда навқирон ёшлик қуқлами ҳамиша барқ уриб турарди. Сиз меҳмоннавоз эдингиз, эпингиз доимо очик эди, сиз билан утган онлар ёди унутилмас! Сиз дилларга шеър завқини, утини қалар элдингиз... Бугун биз Сизни ўз сатрларингиз билан ғариб даврамизга тақлиф қиламиз:

«...Даврамиз меҳрга тулик бир олам, Дустлар бари жам.

Буюк мушоира этади давом Келингиз Сиз ҳам!»

Аммо Сиз йўқсиз. Келмасангиз ҳам гуе ушбу шеърингиз билан чорловимизга жавоб айтмоқдасиз:

«Қаро ер бағрита эссиз, бу дустга алвидо денглар,

Чирогинг учмагай ҳаргиз, яшайдан биз аро денглар.

Тирикмиз дилда достонинг сира бўлмас ало денглар,

Кўзинг оч дусту еронлар, бугун мотамсиро денглар.

Яшаб туймай неча орзу, умид, армон ниҳон кетди,

Юракларни солиб фарёда дусту меҳрибон кетди.»

Рухингизга Аллоҳнинг раҳматлари ёғилверсин, эй яхшилик гули, кунгилларнинг севгани устоз!

Раъно РАҲМОН қизи

АҚЛДАН ПОРЛАГАН КЎЗЛАР

Иккинчи бекам

Оила ва мактаб педагогикасида кўпинча бола-римиз бахтли бўлиши керак, деган ақидага дуч келамиз. Тўғри, болалигимиз хотираларда бахтли туюлади. Аслида-чи? Аслида бу масалага кўпинча бир ёклама ёндошилади, яъни барча турмуш иқир-чикрларидан озод, барча қийинчиликлардан ҳоли бўлган болалик тушунилади.

Болакай ҳали кичик, ҳали тили ширин. Унинг сукиши катталарга ҳуш ёқади. Шунданми, ҳар бир учраган одам уни суқтиришга қизиқади, унда эса бу одат тусига кира бошлайди. Энди у тили қотгандан кейин ҳам учраган ҳар бир катта одамни сукаверади. Бу эса катталарга ёқмайди ва номаслум айбдор қидирилади.

Еинки эркалаб «атата қил» деймиз. У «атата» қилади. Бармоқлари мулоийм, қарашлари ёқимтой. Унинг бармоқларига юзларимизни узимиз тутамиз, бизни ураётган қўлчаларини эркалаб упамиз. Ҳамма хурсанд. Уйин давом этади. Ле-

кин болакай катталашаяпти. Қўллари чайирлашади. Энди унинг уришларидан, «атата»-сидан дил ҳузур топмайди. Бола эса тухтамайди, тухтатолмайди. Истаклар мул. Барини бажо айлаш мушкул. Болакай уз ҳукмронлигини утказа бошлайди. Катталар энди ёшдаги-на катта бўлиб, мавқеда эса кичикликка рози бўладилар. Энди «Мумкин эмас» сўзини айтиш нақадар қийин. Энди йигитчага айланган болакайда ҳамма нарсаси бор: уй, бошпана овқат, кийим-кечак, ардоқлайдиган мутёс ота-она — ҳаммаси. Бироқ унинг тарбияси йўқ. Энди уни мактайдиганлар ундан қоча бошлайдилар ва унинг бу ҳолатига ҳали мактабни, ҳали онасини, ҳали яна кимларнидир айбдор қиладилар... Аслида айбдор ким?

Тўққизинчи синфда ўқийдиган бир йигитдан мактабга янги келган ўқитувчи шикоят қилди ва синф раҳбаридан унинг ота-онасини чақиртириб беришни сўради. Синф раҳбари бу ўқувчи ўз онасининг мактабга келишини ман қилганлигини айтганда ёш ўқитувчи ҳайрон бўлди. Бу оилада ота-

Бола бошидан

она эмас, балки ўғил ман этиши ёки рухсат бериши мумкин экан. Шундай муносабат урнатилган. Лекин муносабатлар уз-узидан вужудга келмайди, уни бунёд қилишда, тўғрироғи, муносабатлар тарбияланади. Тарбиянинг муҳим вазифаларидан бири ҳам фарзанд билан муҳит уртасида тўғри муносабатни тарбия қилиш.

Трамвайда йўловчилар кўп. Бир ўсмир билан аёл трамвайга чиқишганда ёши улугроқ йўловчи аёлга жой бушатди. Аёлнинг қуринишдан толиққанлиги сезилиб турган эди. Бироқ бушатирилган жойга ўғли утириб олади. Йўловчининг жаҳли чиқиб «жойни сенга эмас, онамга бушатдим, тур», — дейди. Она эса «қуяверинг, борадиган манзилимиз узок, чарчаб қолади», — дейди. Шундай қилиб ўсмир, бир неча соатлаб футбол уйнаб чарчамайди-ган йигитча, қария бушатган жойда утиришда давом этади. У атрофдагиларга лоқайд, бепарво. Ўғлига танбех берганларга қарши она «у менинг ўғлим, ишингиз бўлмасин, уни мен яхшироқ биламан», — дейди.

Ҳа, бу она ўғлини яхши куради, лекин у тарбиячи бўлмайди ва демак, ўғли билан муҳит уртасида тўғри муносабатни тарбиялай олмайди.

Ҳамдам ТҮЙЧИЕВ,
олий тоифали ўқитувчи

1998 йил — Оила йили

ЎЗARO ҲУРМАТ БЎЛСА...

Ҳақимиз умрни оқар сув, деб бежиз айтмаган экан. Қули кеча ялангоёқ куча чапигиб юрган жажжи қизалоқ эдим. Ҳеч фурсат ўтмай она, ҳадемай қайнона ҳам бўлиб қолибман. Шу бахтга етказган ҳудода беадл шукрлар бўлсин. Албатта менинг шу даражага етишимда қайнонам Фотима биби ва турмуш ўртоғимнинг хизматлари беқисс. Бу ҳонадонга 1960 йили келин бўлиб тушдим. Қайнонам билмаганларимни ўргатдилар. Турмуш ўртоғим эса олий маълумотли бўлишимга жондидан ҳаракат қилдилар. Қарангки, бешинчи фарзандим тугилган йили олий ўқув юртини сиртдан тугатладим. Қайнонам болаларимни ўз бағриларига олиб, менинг ўқийшим, ишлашим учун етарли шарт-шароитларни яратиб берди. Мени келин эмас, қиз ўрнида қурдилар. Шу боис олий ўқитувчилардан раҳбарлик даражасигача кутаришдим. Эл-удус орасида обрў-эътибор топдим. Ҳатто чет эл сaxeтларига ҳам турмуш ўртоғим билан бирга бемалол бориб келардик.

Албатта, ота-она учун фарзанд ўстириб, унинг камолини қуришдан катта бахт йўқ. Мен ҳам шундай бахтга муяссар бўлганимдан чексиз хурсандман. 8 нафар фарзандимиз бор. Қўп уясида курганини қилади, деганлари шу бўлса керакки, фарзандларимнинг ҳаммаси ўқийишли, ҳаётда ўз уринларини топмоқда.

Дарҳақиқат, фарзандларимизни ёшликдан меҳнатга ўргатдик, дастурхон атрофида йиғилсак ҳаммаша сўхбатимизнинг асосий мазмунини меҳнатдан қўчмаслик, ҳалоллик, ростгўйлик, тўғрилик, камтарлик, она-Ватан, эл-юрт учун муносиб фарзанд бўлиш, ҳалол меҳнат билан оила боқилиш, ака-ука, опа-сингилларни ҳурмат қилиш, қариндошларга меҳр-оқибатли бўлиш, дустга хиёнат қилмаслик, ота-онани эъзозлаш ҳақли борарди. Худода шукр ёшликдан тўғри тарбия берган эканмиз, оқлашмоқда.

Мен учта келин олиб, учта қиз узатганман. Келинларим, қувларим ҳам ўқийишли. Шу вақтга қалар бирорта қудам еки келиним билан сиз оғзимиз сенга бормаган.

Оилаларим мустаҳкамлаш борасида биргина бизнинг Наманганда ҳам бир қатор ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

Утган йили вилоят ҳокимлиги, хотин-қизлар қўмитасининг ташаббуси билан маҳаллаларда, қишлоқ фуқаролар йиғинларида, туман ва шаҳарларида «Қайнона — 97» курик-танловлари бўлиб ўтди. Мен ҳам ушбу курик-танловда қатнашиб, вилоят босқичи ғолиби бўлдим. Мен истардимки, ана шундай курик-танловлар жумҳуриятимиз вилоятлари, туман ва шаҳарларида ҳам ҳар йили ўтказиб турилса айни мулодо буларди. Ибратли оилаларнинг кўпайишига, янги қурилган оилаларнинг эса мустаҳкам қарор топишига хизмат қиларди.

Рокабодом РАҲИМОВА,

Наманган вилояти, Косонсой тумани, Тергачи қишлоғи

СИЁҲ ТЕГМАГАН ОППОҚ ҚОҒОЗ

Фикр

Ота-онанинг фарзандига меҳру-муҳаббати беқиссидир... Улар бахтини фарзандларининг камолида деб билишади. Шу боис уларни ёшлигидан бироз эркалатиб, талтайтириб ўстиришади. Натихада эса...

Мутафаккир П.Буаст «Болага кўп сажда қилманг, улгайганда у кўп қурбон беришларини талаб қилади», — деган эди.

Бугун ҳам ораминда ана шундай эркатойлар кам эмас. Айрим ота-оналар фарзандлари кучадан тенгқурлари билан уришиб келса, суриштириб-немай уз фарзандларининг енини олиб, қўшининг эркатойини ёмонотликка чиқаришади. Боланинг онги мисоли сиёҳ тегмаган оппоқ қоғоз. Катталарнинг болалар уртасида адолатли ҳукм чиқармагани уларнинг беғубор қалбига худбинлик, иродасизлик, нодонлик уруғини сочди. Булар майла-қуйда гаплек туюлади. Базан қўлогимиз тинчишини уйлаб «қуруқ ваъдалар» берамиз. Болани гудаклик чоғидан сургич билан алдаш ҳам фикримизча ижобий ҳол эмас. Бу билан болани тузуккина ёлгончи қилиб қуямиз.

Болаларда табиатан узлаштириш, узиники қилиб олиш ҳусусияти кўпроқ ривожланган. Шунинг учун болаларга, уларнинг кўз унгида доимо адолатли, олижаноб бўлиш керак. Чунки боланинг беғубор қалби ибрат билан, айнққса,

ота-она ибрати билан шаклланиб борали. Улар уз ота-оналарини жуда олижаноб деб билишади. Шу боис фарзандимизнинг ҳатто бир марта қилган хатосини ҳам безътибор қолдиришимиз унчалик тўғри эмас. Лоқайдчилигимиз кейин қимматга тушади. Бора-бора бола бунта олатий ҳол деб қарашга ўрганади ва шунга қуниқма ҳосил қилади. Базан эса ота-онага нисбатан ишончини йўқотади.

Бонни бориб деворга урилган ота-оналар «Биз уни ёмон бўл, ури бул, кисовур бул дебмизми?», — дейишади. Аслида эса биз аҳамият бермаган хатоларимиз билан болани ана шундай тарбиялаб қуямиз. Бундан болага нисбатан қаттиққўл бўлиш керак, деган ҳулоса чиқаришга шўшилмаслик лозим. Аксинча танбехлар таъсирдада устан бола ёшликдан узини ёлғиз сеза бошлайди. Бу эса унинг руҳиятига салбий таъсир кўрсатади. Харақтериди ботилий нўқсонлар ҳам киши руҳиятини яралайди.

Болалар кўпроқ эркинликни ёқтиришади. Уларда эмин-эркин ҳаракат қилишга, мустақил фикрлашга мойиллик кучли бўлади. Узларига қўйиб беринг. Сизнинг вазифангиз — уларни назорат қилиб туриш.

Одам олим, санъаткор еки юртни сурайдиган ҳоким бўлиши мумкин. Лекин инсон, олижаноб қалб эгаси бўлиш буюк бахт. Инсоният ҳаётида иккита, кейинчалик эса учта тугилиш

мавжуд; биринчиси, она қорнидан бўлса, иккинчиси, маънавий — ота қобигидан ва ниҳоят учинчиси, уз қобигидан. Олижаноб инсон бўлиш учун шу иккинчи тугилиш муҳимдир.

Инсон фитратан мукаммал қилиб яратилган. Унинг юзага чиқиши мавжуд муҳит, тарбия билан боғлиқ. Миллат келажакини ҳам бевосита тарбия ҳал қилади. Бола уйинларида онгли равишда катталар фаолиятига тақлид этади. «Агар сиз болаларнинг шўхлиқларига йўл бермасангиз, унда ҳеч қачон донишмандларни дунёга беролмайсиз», — деган Жан Жак Руссо.

Болаларни энг аввало мустақил фикрлашга ўргатиш лозим. Билимли, шижоатли, фаоҳатли, фикр-мулоҳазали болалар миллатнинг эртаси, келажакнинг эгаларидир. Келажак эса йиллар ортидан «Бизларга яхши оналар беринг, биз яхши одамлар бўлиб етишамиз», — дейатгандай.

Ҳа, бугун яшаб турган инсонларнинг бари эртанинг маънавий онасидир. Келажакка яхши оналар керак. Бу эса бизнинг бурчимиз. Шу бурч хисси билан ашайлик!

Дилбар ТУРҒУНОВА,
ТошДУ талабаси

**Мушарафа ошани
ЗАИНОТ АХОН!**

Сизни туғилган кунингиз билан мубоакбод этамиз. Хар доим бахор гулларидек гузаллик, тоғлардек юксалик ва бахт ер булсин, ҳаётингиз осмони мушарраф ва бахтга тула булсин!

**Хурмат билан
Анданиязовлар хонадони**

Айша кизини ШАХЛОХОН!

Таваллуд кунингиз кутлуг булсин! Сендай кизни раво курган Оллоҳимизга беалал шукурлар булсин! Бахтимизга доимо соғу-саломат булгин. Хонадонимиз аъзолари қалбини шодликка тулириб, қувнаб юравергин деб,

Оила аъзоларинг

**АБДУЛЛАХОН ВА
АКИДАХОН!**

Сизларни табаррук 50 ёшларингиз билан чин дилдан муборокабод этамиз. Илоҳ, Оллоҳ умрларингизни зиёда қилиб, уғил-қиз, неварою чевараларга бош булиб юринглар.

Соғлиқ-саломатлик, тинч-тотувлик, оилавий бахт нилаб,

Дилмурод, Ҳабиба, Гузал, Гулнора, Дилшодбек

**Жондан ани ва меҳрибон аяжоним Лазоқатхон
ЖАББАРОВА!**

Сизни 29 феврал туғилган кунингиз — 50 ёшингиз билан чин юракдан табриклайман. Ойламингизда сиз булганлигингиз туфайли ҳукм сураётган тинчлик ва фаровонлик боқий булсин. Яна узоқ йиллар роҳатимизни куриб оиламиз турини туддириб юринг.

**Хурмат билан фарзандларингиз Умид, Ҳаёт,
Дилафрўз, Мурод, Фарҳод, Сардор**

**Хурматли ҳамкасбимиз
Нуриддин ака РАЛЛОВ!**

Сизни кутлуг 41 ёшингиз билан самимий кутлаймиз, ҳам-касбларингиз номидан

Одилбек

Хурматли Эшқат БЕГАМБЕВ!

Сизни 1 март — таваллуд айёмингиз билан табриклаймиз. Кунглингизни баҳорий кайфият ҳеч қачон тарк этмасин. Сизга соғлиқ-саломатлик, оилангизга тинч-тотувлик тилаб,

ҳамкасбларингиз номидан Одилжон

**Сиялимиз САИРАХОН! Дўстимиз
КОМИЛЖОН!**

Сизларни таваллуд айёмингиз билан чин дилдан кутлаймиз! Оллоҳдан сизларга туганмас бахту-саодат, ишларингизга ривож тилаймиз, бахли дамларингиз доимо дўстларингизнинг шоду-хандон давраларида утсин!

Эҳтиром ила Баҳодир, Баҳром, Комилжон

39 ЁШДА

Тошкентлик ҳушбичимгина, муниса аёл. 2 фарзанднинг меҳрибон онаси, турмуш уртоғи ва

фот этган.

Одобли, ичкиликдан узоқ, иқтисодий таъминланган, вафодор умр йўлдош излайди!

«Оила-502».

Тошкент шаҳар Яққасарой туманидаги «Три девятка» маъсулияти чекланган жамият

туғатилади

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида Яққасарой тумани, Шмидт кучаси, 3-уйда қабул қилинади.

Тел: 54-37-10

**ХУСУСИЙ
ЭЪЛОН**

МОТО қоляска сотиб оламан.

Тел. 22-46-04

Тошкент шаҳар Яққасарой туманидаги «Амири О.О.О» фирмаси

туғатилади

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

БОШҚОТИРМА

Бўш вақтингизда

Куйида берилган ҳарфлардан расмларга мос сузларни топиб, чиқиқча билан бирлаштириб чиқинг. Сузлар ҳар хил ёзилган: пастдан тепага, тепадан пастга, тескари-син

га ва ҳоказо. Адашмаслик учун, расмга мос сузни топганингиздан сўнг расмини белгилаб қуйинг.

ЖАБФАР

Ш	Е	Н	О	Н	Т	У	Л	Р	Б
И	У	К	Н	О	В	А	У	Б	А
З	Д	У	П	Н	Р	Н	И	Ш	К
О	Р	И	Ц	О	А	Р	А	А	М
З	А	Т	И	Л	Н	Т	К	Т	А
А	Н	Т							Р
Қ	Ж	И							А
О	П	Р							Т
Ҳ	Й	А							У
О	С	П							Б
Қ	М	Б							А
О	И	А	Қ	Б	О	Т	О	Р	И
Р	Т	Л	Т	Е	К	И	З	И	К
И	С	И	Қ	Л	Е	В	И	А	Л
Ғ	И	Г	И	Л	К	О	Н	К	У
Н	У	Қ	Р	А	М	П	О	Ч	Т

Сўнгги кунларда ғалати бир хасталикка чалиниб қолдим. Қанақа хасталик денг — «Насихат бериш хасталиги».

Атрофимдагиларнинг аҳвол ва ҳаракатларидан тортиб суҳбатларига чата ҳатто қиёфаларига қараб ҳам уларга турти йўл курсатмоққа уринардим.

Бир кунни автобусда кетаётган икки болага дуч қелиб қолдим ва табиийки, уларнинг ҳам насихатимдан бебаҳра қолмасликлари истардим. Улар курунишидан 7-8 ёшлар атрофида эдилар. Болалар олдимдаги уриндиқларда оналари билан утиришар ва четдан қараган кишига худди оналарининг пинжиги кириб кетгандек туюлишарди.

Болалардан бирининг мента тикилиб турганидан фойдаланиб сурадим:

— Салом, йингитча! Мактабга кетаётган булсанг керак-а! Қани айтчи, исломнинг неча шарти бор?

Бола қўққисдан берилган бу савол қаршисида не дейишини билмай иккиланган қолди ва юзимга бироз ҳайратомуз тикилиб турган, жавоб бера олмаслигини билган ҳолда бошини ерга эгди.

Аниқки, бола жавобни билиш туғул ҳатто бу ҳақда эшитмаган эди ҳам.

Шунда унинг шериги томон юзландим ва елкасидан туртиб:

— Дўстинг сураган саволимга жавоб бера олмади. Майли, сен Пайгамбаримизнинг исларини биласанми? — дея сурадим.

У ҳам жавоб бермай, сузларимга эътибор қилмаган ҳолда дўсти томонга утирилиб кула бошлади.

Жаҳлим чиққанидан уларнинг онаси томон бокиб:

— Фарзандларингизнинг бу қадар буш тарбияланганликларидан уялинг, — дедим. — Ахир улар ҳозир мактаб

Кунглингга эрк берма

ёшида булсалар керак ва ҳойнаҳой ҳозир ҳам мактаб томон кетмоқдалар шекили?

Аёл ачинарли бир ифода билан жавоб қайтарди:

— Икки йилки, уларни мактабга узим олиб бориб, узим олиб келаман. Аммо саволларингизга жавоб қайтара олишларига қўзим етмаяпти.

Унинг паст овозда жавоб қайтарганидан ҳаволаниб, дуқ оҳангида давом этдим:

— Бу олдий маълумотларни уларга мактабда ургатишмас экан, ҳеч бўлмаса, уйда узингиз ургатсангиз бўлмайди-ми? Ахир, мамлакатимиз келажаги айнан уларга боғлиқ-ку!

Аёл ҳар ҳолда инсофли экан, айбининг қай даражада қатталигини англади ва менинг ҳақоратомуз муносабатимга жавобан бирор нимадир дейиш истагидалиги куришиб турса-да, жим турмоқни маъқул курди.

Бироз утгач, автобус уларга керакли бекатга етди ва улар автобусдан тушиб қолишди. Аёл болаларининг қўлларидан ушлаб, мактаб эканлиги билиниб турган бино томон юриб кетди.

Автобус яна озгина юрганидан кейин улар кириб кетган мактабнинг пештоқида катта ҳарфлар билан ёзилган лавҳага қўзим тушди. Унда «Эшитиш ва гапириш неъматидан бенасиблар мактаби» деб ёзилган эди.

Жунайд СУАВИ
(«Герчейе дуғру» журналидан)
Аваз БЕК таржимаси

НАСИХАТ

Наинки ўзи яшаётган Музработ туманида, балки бутун Сурхондарёда эгарчи уста деб ном таратган Саид бобо Холмуродов Аллоҳ насиб этса, саксон учинчи баҳорнинг रुपарасида турибди. Миннат бўлмасин, бу-гунгача ерга тушган камчисини-да, бировга олдириган одам эмас. Майдадан катта бўлиб оғирини бировга ортмади, ўз аравасини ўзи тортиди.

Уста Саиднинг йигитлик йиллари шиддатли кечди. Чавандоз бўлиб чор тарафга доврुक солди.

Эл аро уста Саид бобо бир томондан чавандоз, деб ном таратган бўлса, иккинчи тарафдан, эгарчи деб от чиқарди. Таъбир жоиз бўлса, ҳар икки ишни ҳам баданд макомларга чиқара олди. Дарвоқе, уста бобо ун йиллар оралигида ясаган сандиқлар ҳалиям одамларнинг уйида худди кечагина ишлангандек бўлиб турибди.

— Олдинлари Сурхондарёда сандиқсоз усталар кам буларди, — дейди уста Саид бобо, — купрок самарқандлик, шахрисабзлик, гузорлик усталар бу касб билан шугулланишарди. Узимиз-даям сандиқсоз усталар кўпая бошлагач, сандиқ қилмай қуйдим.

Уста бобонинг Деҳқонбодда Абдужалил, Бузуглон деган тоғалари буларди, касб-кори эгарчилик эди уларнинг. Уста бобо айни қирқ икки ёшида ана шу тоғаларидан эгарчилиқни урган-ди. Ва ҳозиргача, яъни, қирқ икки йилдан бери эгар ясайди. Эгарчилик қийинми ёки осон касбми? Ҳар

қалай у олибсатарлик, деҳқончилик, чорвадорлик, бухгалтерлик, тегирмончилик ва шу каби касб, йомушлардан тубдан фарқ қилади. Бунга албатта, муайян сабаблар бор. Биринчидан, у кўп майда иш. Иккинчидан, ҳаракати кўп, харидори кам. Эгарчилик аслида мерганлик, от миниш каби кўнглини ўзи овлаб юрадиган валлома одамларнинг иши. Худди шунинг учун ҳам уста Саид бободан «шу касб туйғайли қанча мол-дунё орттирингиз, йиллик, ойлик тушумингиз қанча бўлади?» деб сўрасангиз, у кишини ранжити-шингиз мумкин. Тўғри, бободан эгар харид қилган киши устани кўруқ қўймайди. Лекин, барибир, бир эгарнинг нархи от билан туя бўлмайди-да.

— Утган йили саккизта эгар қилдим, — дейди уста бобо, — харидор булганлар беш-олти минг сўмдан пул, бировлари уртачароқ бир қўй бериб олиб кетишди. Баъзан туриб-туриб «қўй энди, эгарчилик менга нима кун, қариган чоғимда», дейман узимга-ўзим. Лекин униси-буниси келиб, «уста бобо, эгар қилиб беринг», дегандан сўнг ишга киришиб кетганимни ўзим ҳам билмай қоламан. Худога шукур, ҳалигача эгарларим харидорсиз қолган эмас. Термиздан, Шерободдан, Ўзун, Сариосиёдан, ҳаттоки Қашқадарёдан чавандозлар сураб келишади.

— Эгарни қайси дарахтдан ясайсиз, у неча кунда битида?

— Эгарнинг хомашеси шу узимизнинг тол дарахтидан чиқади. Ун уч булак ёғочдан

бир эгар чиқади. Ун уч булакни бириктириш учун ёғоч елим керак. Бундан ташқари, ситир ёки қўйнинг сирогиданги пайлар олиниб, ишлов берилади, ишлов берилган бу пайлар эгарни тикиш учун пишиқ ип бўлади. Эгарга миҳ ишлатилмайди, шахсан мен миҳ ишлатмайман.

Гурунг-гурунг билан бўлиб, уста бобо омборидаги ясаган янги эгарини олиб келди. «Буни Сариосиёдаги бир чопагон буюрган, шунга бераман, деб қўйибман. Унинг бошқа эгарлари ҳам бор экан-у, лекин

катта майдонда олтимиш беш ёшли чол зурлигини ҳаммага кўрсатди: зур-зур чавандозларни доғда қолдириб, бош совринни ажратиб чиқди. Бунга ўз кўзлари билан қўнганлар ҳам бунга ишонар-ишонмас бўлдилар, кўрмасдан фақат эшитганлар эса «лоф ҳам эви билан-да», деб қўйишди. Аслида уста Саид бобонинг майдонда зур чиққани рост эди.

— Ҳалиям купкарига кирсам, агар тананинг пойчаси қўлимга тушса, ажратмасдан қўймайман, — дейди бобо ишонч билан, — лекин қари одамнинг от уйнагиб, «дусур-дусур» юриши куп яхши кўриниш

майди. Утган йили отимни сотдим. Турт уғлим, беш қизим бор. Уғилларимдан биров-ярими энди отнинг таралдуғига тушишган...

Лекин бобо отини сотгани билан куч-қувватдан қолгани йўқ. Қўзлари уткир, нигоҳлари теран, қўлоқлари узоқдаги шивир-шивирни ҳам илғай олади. Ўзи эса ҳазил-мутойибага кўп уста одам. Сиз билан «ё, бисмилло», деб қўришганда, қўлларингиз уста бобонинг товоқдек-товоқдек кафтлари орасида йўқ бўлиб кетади. Агар қўришаётган одам сиз-пал таниш бўлса, ҳазил ҳам қилади: қўлига тушган қўлларни биров қисиб қўяди. Шунда ҳалиги одам азбаройи оғрикнинг зуридан қийшайиб, бутун гавдаси бир томонга оғиб кетади. Аслида эса уста бобо бунинг учун кўп куч сарфлаб утирмайди, шунчаки қўлингизни қисиб қўяди, холос.

Т а - биийки, саксон учга қираётган чолнинг йигитлардан-да тетик, қувватли, гайратли бўлиб туриши одамда қизиқиш уйғотади. Бобо айтди: «Болаларим, ҳеч қачон бировга ҳасад қилмадим, ҳавас қилдим. Умрини бино бўлиб қора ишдан буйин товламадим. Келинг энди, яна бир сирни айтайин: иложим этса, ўз кўнглимни ўзим овлаб яшадим».

Уста Саид бобо кенжа ўғли Раҳимбой билан бирга туради. Икки уртада қирқ сотиҳ томорқалари бор. Ана шу томорқадаги экин-тикиннинг ташвиши, увол-савоби бобонинг гарданида. Чолни уғиллари ҳеч қачон мажбурлаб ишлатмайдилар, лекин чолни ишлаб, ерга-риб роҳатланиш бахтидан ҳам ҳеч ким бенасиб этолмайди. Ана шунақа, ерга-риб, экин экиб, дарахт қўқартириб, мевасини одамларга, хили-хештига улашиб, кўнглини хушлаб юрадиган одамлар хилидан бўлади уста Саид бобо.

Халқимизда олтмишга қирган отадан нон сурама, деган гап юради. Лекин бу мақолни уста Саид бобога нисбатан қўллаб бўлмаскан. Болаларининг ҳаммалари уйли-жойли, бола-чақали бўлиб кетишган. Уста Саид бобонинг ана шу фарзандларнинг барига нафи тегиб туради.

Яна мақтайверсак, куз тегади. Уста Саид бобо Оллоҳнинг наздида мақтовли бўлсин...

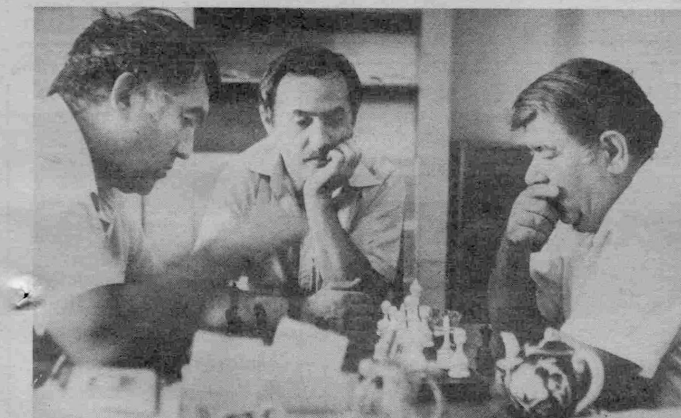
Маҳмуд АБУЛҒАЙЗ, Сурхондарё вилояти

ЭГАРЧИ

менинг эгарларимга ҳаваси кетибди», — дейди бобо.

Уста Саид бобо юган, камчининг ҳам тилга тушган устасини саналади.

Бобо умрининг қирқ икки йилини от устида утказди. Купкари майдонига тушди-ми, зот айирмасдан қўймади. Бундан ун саккиз йил бурун Шеробод туманида борли-бўли бир омборчи катта туй берди. Катта туйнинг катта купкараси ҳам бўлди. Купкарига чор-атрофдан зур-зур чавандозлар гурос-гурос бўлиб келган эдилар. Ана шу купкарида томонча аҳли олтмиш беш ёшли уста, чавандоз Саид Бобо Холмуродовни ҳам от устида қўрдилар. Беш юз нафардан ортиқ отлик майдонда бамисоли қуюндек чарх урарди. Уюрининг шаштидан унча-мунча одамга улоқ ҳам тегмасди. Орага фақат узига ишонган, зур-зур чавандозлар узини урарди. Ана шу

Шоҳ — мот...

Ҳангома

Бозорга қира-веришдаги дарво-за остонасига жетон ташлайдиган мосламалар урнатишган. Уларга кўз-қўлоқ бўлиб турган, қўлига қизил лента боғлаб олган қоровуллар қираётганларни пул тулаб жейн ташлашга ундамоқда. Одамлар худди метрога тушгандек масламатга жетон ташлаб бозорга қияпти.

Хўрраббой сигаретани ёндириб лабига қистириб ва қоровуллардан бири — ёш йигитга яқинлашиб қўлогига бир нима, деб шивирлаб бозорга утди. Уларни кузатиб турган ёши улуроқ қоровул ёш йигитдан сўради:

— Қўлогингга нимани шивирлади?

— «Мен маҳсус топшириқ билан», — деди.

Мен «Шляпада бир гап бор», — деб утказиб юбордим.

— Сен гавдасе, унақанги одамларни маслаҳатсиз қўйиб юбораверсанми?

Ёши улур қоровул маҳсус хуштак билан Хўрраббойни йўлдан қайтарди ва шубҳа қилган унга деди:

— Дустим, сиз қандай маҳсус топшириқ билан бозорга қадам ранжида қилдингиз?

Хўрраббой чўнтагидан бир парча қоғоз чиқариб унга узатаркан:

— Қоғозда ҳаммаси ёзилган. Бу хотинимнинг маҳсус топшириғи. худо хоҳласа шуларнинг ҳаммасини харид қилиб кетишим керак, — деди.

Маҳкам ҚўЧҚОР ўғли

МАХСУС ТОПШИРИҚ

ЎХШАШ ТАҚДИРЛАР

Тулин ой лард чекаётган қалбга ҳам-дард бўлишга интилаётгандек дераз-дан муралайди.

Фарида уйғок. Олис болалик хотиралари унинг хаёлини утирлаган. Ушанда ақли етмаган нарсаларга энди жавоб топгандек эзиларди.

Бир кунни кимдандир эшитган гапни момосидан сураб қолди:

— Момо, сизни бобом ташлаб кетганими?

— Сиз бобомни севгансиз-а?

Момо азобдан энтикиб, ҳикоя қилиб берди:

— Мени турмушга беришганда ун турт яшар қизалоқ эдим. Ҳар кунни «уйга кетаман», деб йўғлаб, томга чиқиб, «отамнинг қабурчалари қачон утар экан?» деб осмонга қараб утирардим. Аслида бобонг раҳматли яхши одам эди, катта ишда ишларди. Унинг дала-тини қўролмаган ганимлари орамизни бузди. Кейин улан туқтиган эдим:

Оқ айвонда ўрик бўлиб гулласам,
Шоҳасида булбул бўлиб қўйласам.
Булбулмикан гул шохани қайрган,
Ғаним қўрсин бизни сиздан айирган.

Ушанда бобонг қайта уйланган эди. Бир кунни кучада қўриб қолдим. Отда келаётган экан. Отанг чоғиб олдида борди. Бобонг ўғлини қучоқлаб йўғла-

ди. Мен бўлсам: «Бола энди эсингизга тушди-ми?» — деб вайсидим. Шўрлик йигит отангни қўйворди. Сўнг уруш бошланди. Бобонг урушга кетди. Қарасам, уни қузатгани фақат мен чиқибман. Ушанда бобонинг айтган гаплари ҳали-ҳали қўлоғим остида: «Мен сендан розиман, Ойша... Мендан ҳам рози бўлсайдинг». Бобонг шу кетганича қайтмади.

Фарида мактабни тутатиб, шахарга ўқишга йўл олди. Момоси: «Худойим ўзи паноҳида асрасин сени», деб дуо қилганича қолди. Қиз ўқишга кирди. Ушанда ҳамма эркакларни отасидек самимий, аёлларни онасидек меҳрибон, кампирларни момосидек деб, биларди. Қўнларнинг бирида Фариданинг қалбига қуёш мисол нур таратиб муҳаббат ҳам кириб келди. Севди, севилади. Ундан бахтли одам йўқ эди ҳаётда. Афсус, бу бахтининг умри қисқа бўлди.

Чўнқи дунёда энг азиз, деб билган киши: «Сенинг ҳам бахтинг очилсин, мендан рози бўл...», деб кетди.

Зарафшон ҚАЛАНДАРОВА

БОЛАЛАР ДУНЁСИ

БОЛАЛАРИМИЗНИНГ СЕВИМЛИ ЖУРНАЛИ «ГУНЧА» МЕҲМОНИМИЗ

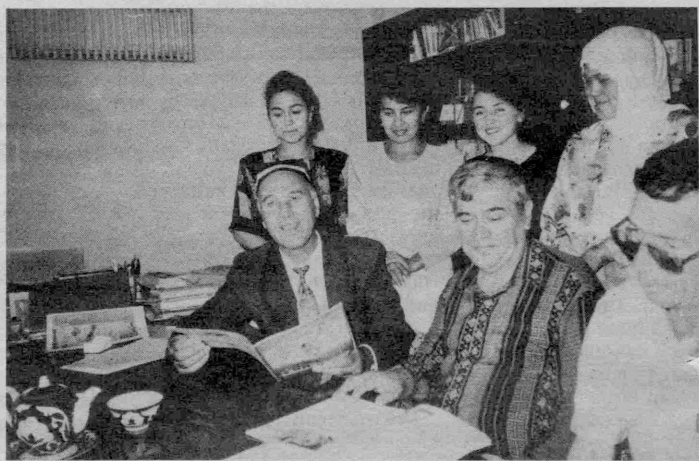
«Гунча» журнали 1998 йилдан эътиборан тулалигича лотин ёзувида чиқа бошлади. Журналнинг январ ойи сони 146000, феврал ойи сони эса 148000 нусхада чоп этилаётганидан билиш мумкинки, унинг укучилари куп. Сабаби, журнал болаларбоп шёр, хикоя, топишмоқ, тез айтишлардан ташқари кундалик ҳаёт муаммоларини: «Бозор ва болалар», «Одобнома», «Тест», «Компьютер уйинлари», «Табиат дарчаси», «Чиройли ёзишни урганамиз», Ватанимизнинг орден ва медаллари ҳақида хикоя

қилувчи мавзуларни ҳам қамраб оляпти.

Қуйида журнал саҳифаларида босилган материаллар билан таништирамиз. Фарзандларингиз билан ўқинг, мазза қилинг.

Суратда: Ўтирганлар (чапдан ўнга) Эркин Маликов — бош муҳаррир, Рауф Толипов — масъул котиб, Абдужалил Зокиров — бўлим бошлиғи, тик турганлар Нилуфар Ҳайитметова, Барно Абдурахимова, Саодат Азизтаева, Зулфия Аҳмадназарова.

Н. ШАМСУТДИНОВ сурати

СОТУВЧИ- ХАРИДОР ВА НАРХ

Убайдулло бобо набираси Маликахон билан бозор расталари буйлаб қўл ушлашиб кетаётган эди, пештахталарга тартиб билан сархиллаб териб қўйилган қиш-қизил олма-ю, ҳил-ҳил пишган нашиватилар ёнида бир зум тўхтаб қолди. Беихтиёр набирасига нигоҳ ташлади. Маликахоннинг ҳам кузлари ял-ял олмаларда эканлигини қўриб, сотувчи-га юзланди.

— Олманинг нархи қанча бўлди, синглим? — сурди у.

— Бир килоси 125 сум, отахон.

— 120 сўмдан бўлмайdimи?

— Йу-у-ук! Харажатларни кутармайди.

— Қўлайди, синглим, қўлайди, Олдоғга шукур, бозорда олма кўп, кечга бориб сотолмай қолсанг, афсус чекасан-а!

Сотувчи бир бувага, бир Маликахонга қараб олди-да, рози бўлди.

Бува билан набира маҳаллага етганда, куча муъолишидан қўшниси чиқиб қолиб, уларнинг бозордан қайтаётганини кўрди-ю, салом-алиқдан сўнг сурди:

— Олманинг нархи қанча бўлибди, Убайдулло ака!

— 120 сум, — жавоб қилди отахон.

Қўшниси ўтиб кетгач, Маликахон бувасидан сурди:

— Бува, бозорда сотувчи олманинг бир килоси 125 сум дедилар-у, сиз булсангиз қўшнимизга 120 сум дедингиз?

Бува тушунтира бошладди:

— Мен қўшнимизга ўз нархини айтдим. Чунки бозордаги сотувчи айтган нарх билан сотиб олувчи-харидорнинг нархи ҳаммаша ҳам тўғри келавермайди. Сотувчи баландроқ нархда сотади, қўп-

роқ фойда кургиси келади. Сотиб олувчи-харидор эса, арзонроқ нархда сотиб олиб, ҳаменидаги пулни тежаб ишлагиси келади. Сотувчи баландроқ нархни, сотиб олувчи эса пастроқ нархни айтади. Натижада сотувчи билан сотиб олувчи — харидор ўртасида уларнинг манфаатлари тўқнаш келади. Ҳар икиси ҳам ўз манфаатини ҳимоя қилиб, савдолаша бошлайдилар. Ниҳоят, улар бир келишувга келиб, сотувчи ҳам, харидор ҳам сўнгги тўхтама — нархга рози бўладилар, тушундингми?

Маликахоннинг хаёлидан «Бояги опоки олма қўлиги учун 125 сўмдан пастга тушди. Булмаса, бувам менга олма олиб бермасмиди», — деган ўйлар утди ва яна бувасидан сурди:

— Агар бозорда олма кам бўлса-чи? — яна қизиқсинди Маликахон.

— Уу-у-у, унда сотувчи ўзи айтган нархига сотади.

— Сотувчи билан харидор ўртасидаги савдо ҳаммаша шундай бўладими?

— Ҳа, ҳаммаша шундай бўлади, шундай булган, шундай бўлаверди. Бозорнинг савдо тартиби, қонун — қонуният шундай:

— Сотувчи доим баланд нархда сотишга, харидор эса пастроқ нархда сотиб олишга ҳаракат қилади.

Сотувчи билан харидор келишган нарх фақат бозордагина эркин савдо эмас, мамлакатлар ўртасидаги ҳар хил каттақон савдо битимларида ҳам ифода этилади.

— Битим деганингиз нима?

— Битимми?! Кел, яхшиси, қақажон қўзим, бунисини кейинги сафарги суҳбатимизга қолдирайлик.

Намоз САЪДУЛЛАЕВ

ТИШ ДОРИСИ

Қирқ ҳадис

Шаҳар ошхонасига чиройли кийинган бир сайёх кирди. Хизматкорга:

— Яхшилаб пиширилган дўлма қабоб келтир, — деди.

Хуранда олдиға қўйилган бир луқмани оғизга солар-солмас бақириб юборди.

— Вой, тишим.

Қўлида катта сумка тутган бир киши унга яқинлашди. Сумкадан шиша идиш чиқариб, ундаги суюқликдан пахтага томизди-да:

— Марҳамат, бунини оғриган тишингизга босинг, — деди.

Ҳалиги одам дорини олиб тишига босди. Шу заҳотиёқ оғриқ тўхтади.

— Зур дори экан, — дея қичқирди хуранда.

Воқеани кузатиб турганлар дарҳол сумка кишини ураб олишди. Сумкаси бир зумда бўшади. Орадан бир соат вақт ўтиб-утмай тиши «оғриган» хуранда билан унга дори берган киши темирйўл шоҳ бекати-

да учрашдилар. Бу шаҳарчада ишлари унгидан келганидан иккала фирибгар хурсанд эди. Поезд келишини кутарканлар, кула-кула бир-бирларини қўтладилар.

Мана шу аснода икки миршаб келиб, уларни қўлга олди. Сохта дорилари фойдаланган эди. Бош комиссар ҳалғи сохтакорлардан:

— Сизлар қайси диндансизлар? — деб сурди.

Фирибгарлар бошларини ердан қутаролмай:

— Мусулмонмиз, — дедилар.

Шунда бош комиссарнинг баттар жаҳли чикди.

— Сизлар жаноби Пайғамбаримизнинг:

«БИЗНИ АЛДАГАН БИЗДАН ЭМАСДИР» дея марҳамат қилганларини эшитмаганмисизлар? деди ва уларни жазолади.

Яшар ХОНДАМИР

ТОПИШМОҚЛАР

Саҳроларда ўсади, қум йўлини тўсади.

(йлабозжа)

Варақлари қатма-қат,
Бир йилга ярар фақат.

(қиваъл)

Она-бола эмас-ичмас,
Дастурхондан нари жилмас.

(визш-женио)

Эрга баҳорда қулади,
Совуқ тушгач тўкилади.

(қодир)

Ўроқжон ҚИЛИЧЕВ

КАНДАЛАР

БАЛИҚ ТУТДИМ

— Мактабдан келганингдан кейин нима иш қилдинг?

— Балиқ тутдим.

— Нечта тутдинг?

— Биттаям тутганим йўқ.

БЕШТАОЛИБ КЕЛДИМ

— Битта совунни олиб келиш учун шунча юрасанми?

— Битта эмас, ойижон, бешта об келдим.

Мутал ҚОДИР

Оила ва жамият

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

Шioriимиз:
Оила - жамият фахри

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар:
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибият - 34-86-91
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент - 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-уй.

«Шарк» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Тўрон кўчаси, 41-уй.
Босишга топшириш вақти - 20.00
Босишга топширилди - 19.30

Ҳомий «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти

Обуна индекси - яқка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г- 0997
29711 нусхада чоп этилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табок.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳоси эркин нархда.
Навбатчи Комил ТОШ

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

Аёл

Сиз уйлайсиз,
Тақдир сизни
Шунчалар ҳам содда кунгил
Бир аёлга боғлаган.
Севмоқ недир,
Унутган ул,
Нозли пойлаб йўлингизни,
Сочларини ёймаган.
Ортирай деб ҳар кун

хусни,

Қошга усма қўймаган...
Гоҳуксийсиз: Тақдир-сизни
Шу аёлга бойлаган.
...Навбахорнинг изгирини —
Тушда чечак қурган чоғ,
Чиннигулнинг уругини
Мудроқ ерга сепали.
Кеч қолмай, деб

қорақулоқ —

Райҳонга жамбил қўшиб,
Йўл четиға экади.
Сочларини чамбар қилиб,
Этагини бар олиб,
Ҳовлингизда қўймангандам
Дейсиз: Мунча тупори!
Ҳеч сезмайсиз

хонангизни —

Тутган анвойи исни,
Ул райҳоннинг буйи эмас,
Нафис ишқнинг ифори.
Дастурхонга сават билан
Қўйганида сутли нон,
Оташланган юзларига
Термулмайсиз ҳеч қачон.
Тонг нурига меҳрин қўшиб,
Хамир қориб ҳар куни.
Дастурхонга ёяр жўшиб
Бозиллаган қалбини!
Уйламайсиз: қачон тикар
Қизчангиз қўйлагига гул
Шунча юмушдан ортиб.
Тунда тикар, тунда битар,
Гулдек қалбнинг рамзидир

ул —

Ширин уйқудан ортиқ
Ва ёлғиз сизга тортиқ!
Бағрингизда шўх болакай,
Суясиз лаҳза масрур
Оталикнинг ҳиссидан,
У ҳоришдан толиб ҳузур
Чопар бола изидан.
Сизга азиз фарзандни, у —
Жоним, дея суяди.
Эркалайсиз дилбандни, у —
Сизга ихлос қуяди.
Юзларида ошқора бахт,
Дер: Айтишар қизингиз

нақд —

Қўйгандек ўзингиздир...
Кузингизда чақнайди нур!
Шу гап билан умрингизни
Мангуликка йўяди!
Сиз уйлайсиз...
Эҳ, билмайсиз!

МУҲТАРАМА

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН, АЗИЗ ОНАХОҲЛАР ВА ОПА-СИЊИЛЛАР!

У Ш Б У	2-БЕТ:	ЙИГИТНИНГ ОРИ БЎЛСИН	С О Н Д А
	3-БЕТ:	КЎЧА БОЛАЛАРИ	
	4-5-БЕТ:	БАЙРАМ ҚЎШ САҲИФАСИ	
	7-БЕТ:	ҚАЛИННИНГ АРАБЧАСИ	

«Оила шажараси» танлови

Етти туштинини
билиб олдим

Газетангизда «Оила шажараси» танлови эълон қилингандан кейин тинчим йуқолди. Дарров шажарамизни билувчи қариндош-уруғларимиз билан суҳбатлашиб етти туштимни билиб олдим. Мана улар:

1. Отам — Турғунбой ҳожи
2. Унинг отаси — Ҳолиқул
3. Унинг отаси — Ҳамид ҳожи
4. Унинг отаси — Махсит ҳожи
5. Унинг отаси — Юнус ҳожи
6. Унинг отаси — Қосим чунг
7. Унинг отаси — Райим чунг

Жаҳонгир ҲОЛИҚОВ
Ёзёвон тумани, Сойбуйи қишлоғи

«ЕТУКЛИКНИ МЕН
ОНАДАН ТОПДИМ»

Аёл сузи гул каби тасаввурингизда фақат гузаллик изларини қолдиради. Гузаллик эса... Оллоҳ таоло дастлаб Одам Ато (А.С)ни, сунг унинг еттинчи қобургасидан Момо Ҳавони яратди. «Тоғшога чиққанингизда, — дейди немис файласуфи Артур Шопенгауэр, — бир нарсга қарс этса ҳамма бирдан чағгиб, бир неча муддат ушанга қарайди. Тангри қиз болани ҳам шу тахлит яратди». Уни бетакрор гузаллик ва нафосат билан қуроллантирди.

Момо Ҳаво шайтони лаъзининг йулига юриб Яраттанинг тазабига учради. Оллоҳ уларни жаннатдан баларга қилди ва аёлга яратилган машаққатини юклди. Шундан кейин Момо Ҳаво ва унинг аёл наслига оналикнинг бахтини инъом этди.

XX аср ҳинд мутафаккири Шри Ауробиндо умрининг охирида «Етукликни мен онадан топдим», — деган эди. Дарҳақиқат, Оллоҳ оналарни ўз сифатлари билан сифатлантирди. Булар албатта нисбий тушунчалар. Бирок, ҳар бир бола учун ўз онасидан-да меҳрибонроқ, ундан-да кечиргувчироқ инсон топиламан. Эрталаб ширин уйкудан уйғонганингизда ҳамма нарсга одатлагидай бисер, дастурхон ҳам... Фақат ҳар тонг онангизнинг қулидан ичадиган ширин чойингизни бутун бошқа киши тайёрлаб берса одатдагидек мазали бўлармикан...

Истардикки, ҳаётимиз оналаримиз дамлаб берган ширин чой сингари мазали ва тотли кечсин.

Дилбар ТУРҲУНОВА

Сабр таги саодат

ҲАЁТ
СИНОВИ

Дурпош ая турмуш уртоғи Нортожи акадан бевақт ажралиб қолди. Унинг олдида беш нафар фарзандни тарбиялаб вояга етказишдек мураккаб вазифа турарди. Айни пайтда фарзандлари ҳали ёш, қулидан бирор иш-юмуш келмасди. Миробид тўққиз, Мирзо-хид етти, отасининг эркактой қизи Моҳигул турт ёшда эди. Оиланинг кенжатоғи уғиллари Ҳасан-Ҳусанлар эса эндигина икки қовун пишиғини қуришганди. Албатта, бир этак болани улғайтириш ёлғиз онаизор учун осон эмасди. Ҳартугул эрининг ака-укалари бор экан. Оғир кунига шулар яради-лар. Қолаверса, қуни-қушилар ҳам қул қовуштириб туришмади. Баҳоли қудрат ердам курсатишди.

Йиллар билан қувлашиб фарзандлар буйга етидилар. Ҳар бири унга муносиб касб-хунарнинг эгаси бўлиб, эл-юрт хизматига шайланишди. Вақти-соати келиб оилали бўлишди. Ҳаммаси уйи-жойли бўлиб, ўз-ўзидан қупайган ҳолда тиниб-тиничиб кетишди. Дам олиш кунлари уғил-қизлари ва набиралари Дурпош аяни қургани келишади. Ана шунда аянинг кунгли тоғдек қутарилади, уттан умрига шукроналар келиради. Го-ҳо бахтиёр дамларда бирга бўлган марҳум эрини эслаб гамгин уйга ҳам толиб қоларди. Лекин набираларининг шод қулгу ва қийқириқлари ноҳус хаёлларини қувиб юборади ва шунда ҳаёт унинг қузига янада гузал туюлади.

И.РИХСИБОВ,
ТошДУ толиби

ЙИГИТНИНГ ОРИ БЎЛСИН

Яқинда Жиззах вилояти Галлаорол туманига борганимда 75 ёшли отахон, иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси Исом Сафаров деган киши билан суҳбатлашиб қолдим.

— Қизим, шу газета, журнал саҳифаларида қунича фақат қизлар, аёллар турғунсида жуда қўллаб-гапирилади-ю лекин ҳеч йигитлар ҳақида, уларни оилага тайёрлаш, уларда мардлик, олижаноблик, лафзлилик ҳислатларини тарбиялаш ҳақида жуда кам чиқишлар бўлади. Яқинда маҳалламизда бир ёш оила бузилиб кетди. Сабаби, йигит онасининг гапига кириб хотинини ҳар доим уриб, дўшслаб келган. Икки норасида гудай билан келин отасиникига кетган қуйи қайтиб келмади. Ахир, уша аёл шу йигит учунгина узга хонадонда яшайди. Ҳаётнинг аччиқ-чучугига чидаб, шу эркакка суянади-ку. Аёл киши учун узга хонадонга ўрганиш, паст-баландига қуниқиб ҳеч қачон осон бўлмаган. Шундай пайтда турмуш уртоғи унга суянчиқ бўлмаса, кунлига қарамаса, аёл кишининг уша хонадонда яшашига на ҳолат. Бундай воқеалар жуда қўллаб-ўраб туради. Йигит киши оила

қургач, фақатгина пул топиш, оилани моддий таъминлаш билангина қаноатланмасдан, тарозининг палласини тенг босиши, яъни онасига ҳам, турмуш уртоғига ҳам бирдай муносабатда бўлиши керак. Чунки онаси уни оқ ювиб, оқ тараган энг азиз кишини бўлса, турмуш уртоғи унинг бир умрлик дустри, болаларининг онаси, яхши-ёмон жунлариди энди суянчиқ бўладиган ҳамдам эканлигини доимо эсда тутиш керак. Баъзида хотинининг гапига кириб онасидан кечадиган йигитлар ҳам учраб туради. Буларнинг барисига йигитларни усиринлик давриданок оила қуришга тайёрлаб бормаслик, уларга гурур, ватанпарварлик деган тушунчаларни сингдириб бормаслик сабабдир.

Аввало, йигит кишининг оилада ўз урни, ҳурмати бўлсин. Йигитнинг ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари ҳурмат қилинса, унинг орқасидан келган аёлни-келини ҳам ҳурмат қилишади. Хўда-беҳудак унинг айбини қидираверишмайди. Эркак киши ҳурматга сазовор бўлиши учун бир сузли, сабр-қаноатли бўлиши керак. Онасининг ва бошқа оила аъзоларининг кунлига йул топа олиш билан бирга, хотинини ҳам

Мардлар қўриқлайди
ватанни!

унутиб қўймаслиги лозим.

Уруш йилларида бирон йигит фронтга лойиқ қўйилмаса, у қайта-қайта ариза бериб жанг майдонига бормаса бўлмаган. Нима учун шундай бўлган деган савол туғилади. Чунки бу йигитларнинг орияти кучли бўлган. Чекинишга гурури йул қўймаган. Ёки бунинг умуман акси бўлган Саид Аҳмаднинг «Уфқ» романидаги бир оиланинг эрка фарзанди Турсунбойни олиб қурайлик. У фронтга жанг қилишдан қўриқиб, йўлдак қочиб, туқайзорда яшириниб юради. Номардлиги, қўрқоқлиги туғайли ота-онасини ҳам унга қўяди. Ўзи ҳам туқайзорда очликдан хор-зор бўлиб ўлиб кетади.

Йигитларни ҳаёта — оила қуришга тайёрлаш, уларнинг соғлом, жисмонан бақувват бўлиб вояга етишларига эътибор бериш, ватанпарварлик, миллий гурур тушунчаларини ёшлариданок онгига сингдириб бориш биз катталар зиммасидаги энг муқаллас вазифа.

Барно СУЛТОНОВА

ЖАҲОН
АЙВОНИДА

ди. Сунгги хабарлардан бирида қиролчанин хуштори, у билан бирга автомобил фалокатида вафот этган мисрлик миллиардернинг угли Доли ал-Файеднинг отаси Мухаммад ал-Файеднинг даъвоси ҳақида гап кетади. «Мен 99,9 фоиз ишонч билан айта оламанки, бу одатдаги автохалокат эмас, балки бориб турган суиқасддир. Жавобларни топпагунимча тинчи-майман», дейди М. ал-Файед. Унинг фикрича, бу фожиа ортида Британия ҳукумати тепасида турган айрим кишилар айбдор, чунки улар Диана билан Долининг турмуш қуришларида қарши бўлишган.

Фожиа арафасида Доли ал-Файед Дианага гавҳар ва зумралар билан безатилган баҳоси 150 минг фунт стерлинг (250 минг доллар) турадиган узук соғиқ қилган. Мухаммад ал-Файед эса угли ва бўлажак келини учун бир пайтлар Буюк Британия қироли Эдуард VIII яшаган Булан урмондаги ҳашаматли кошонани сотиб олиб, тахтлаб қўйган эди.

Долининг отаси ҳозир энг маъ-

хур инглиз ва француз изқуварлари билан ёллаб, бу жиноятнинг сирини очишга уринаётди. Мухаммад ал-Файеднинг хатти-ҳаракатларида Англияда муносабат яхши эмас. Қиролича Дианининг онаси автомобиль ҳалокати атай уюштирилган, деган гапга қучиброқ қараётди, у бундай талқин Дианининг уғиллари келажикга салбий таъсир қўйишидан хавотирланмоқда. Қироличанинг энг яқин дутонаси Роза Монктон эса ҳалокатнинг атай уюштирилганини ҳам, бўлажак никоҳ туйи ҳақидаги гапларни ҳам «интиқис»ликка йўйди.

Швеция радиоси мамлакатда 1997 йилнинг энг ҳурматга сазовор, таниқли кишинини аниқлаш бўйича танлов олиб борди. Танлов мутлақо қутилмаган натижа билан якунланди. Суралганларнинг 80 фоизи утган йилда Швециянинг энг ҳурматли ва эътиборли кишини деб 23 ёшли медицина ҳамшираси Сара Ренгетини таллашди. Сара телевидение орқали бир неча бор чиқиб, маҳаллий касалхоналардаги ҳақиқий ахвол ҳақида ватандошларини хабардор қилган. Бир пайтлар шведлар гурурланиб гапирадиган ана шу шифо масканларида бугунги кунда мутахассислар етишмаслиги, қариялар ҳолидан тез-тез хабар олиб туришини илжожи бўлмаётганидан Саранинг

чиқишлари орқали бутун мамлакат хабардор бўлди. Жоқувар ва ўз касбининг фидойиси Сара ватандошларининг эътиборини тортиб ўзи эътибор қозонди. Қариялар аксарият қўччиликни ташкил этган Швецияда ижтимоий эҳтиёжларга боджетдан кам маблағ ажратилаётгани жамоатчиликда ташвиш туғдирмоқда.

Гиехвандлик Россияда чинакамгина миллий иллат ва фалокат тусини олиши хавфи туғилмоқда. Россия Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига қараганда, айни пайтда мамлакатда икки миллиондан ортиқ киши ўз-ўзидан равишда гиехванд моддаларни истеъмол қилиб келмоқда. Ташвишли томони шундаки, наркотикларга ўрганиб қолганларнинг турдан уч қисми ёшлар, яъни 14 ёшдан 30 ёшгача бўлганлар. Россиялик мутахассислар фикрича, аср вабоси ҳисобланувчи СПИД хасталиги фоҳишабозликдан эмас, асосан гиехвандлик оқибатида кенг ейилмоқда. 1997 йил бу бедаво касалга йўлиққанлар сонин 3852 тага қупайган. Бу қўрсаткич утган уч йилдаги қўрсаткичдан икки баравар ортиқ. СПИДга йўлиққанларнинг 75 фоизи итга орқали томтирға «дори» юборадиган наркоманлар.

Инсоният узига яратилган қулайликдан ҳаммиша ҳам оқилона фойдалана олмас экан. Масалан, уяли телефон узоғимизни яқин қилади, бироқ ушан одамлар фойдалана туриб...

Боливия пойтахти Ла-Пас шаҳри кучаларига минглаб мактаб ўқувчилари намоишчилик қилди. Болалар қўлларига: «Автомобилларда уяли телефонлардан фойдаланиш таъқиқлансин», «Машина рулида утириб телефонда валақлашма!» деган шиорларни қутариб олишган.

Болаларнинг бу норозилик намоишларида шаҳар кучасида юз берган фалокат сабаб бўлди: Кармен Гомес деган бисмесмен машинасини катта тезликда ҳайлаб кетаётди, йўлакда туришган уттиз чоғли болаларни уриб кетди. Оқибатда ундан ошқ бола майиб-мажруҳликка мубтало бўлди. Икки нафар ўқувчи ҳам оғир жараҳат олди. Полициянинг ҳулосасига қура, ҳалокат Карменнинг айби билан содир бўлган: у катта тезликда кетаётди, уяли телефон орқали гаплашаман, деб автомобилни бошқара олмай қолган.

Мана, қарий ўн беш йилдан бери ҳиндистонлик Шриларха Чиллал Бхаттнинг номи машҳур

Гиннесс рекордлар китобидан тушмай келаяпти. Хуш, бу жаноб нима қаромат қўрсатган экан, дерсиз. Калкуттада яшовчи 35 ёшли Бхатт таниш-билишлари унча ҳайратланиб қарашмайди, уни миллионлаб қашшоқлардан бири ва бироз ақли ноқисроқ, деб билишади. Сабаби Бхатт чап қўлининг бармоқларидаги тирноқларни 20 йилдан бери олмайди. Бош бармоғидаги тирноқ илонга ўхшаб ўралиб-бурлиб кетган, нақд 52 сантиметр. Қолган бармоқларининг тирноқлари ҳам 40 сантиметрдан кам эмас. Бу «ҳашам» Бхаттга бир дунё нуқуллайлар туғдириши табиий: у ҳар куни икки-уч соат тирноқларини локлайди. Бунинг учун уч-тўрт ишчи лок кетади. Шўрлик одамдай ўхшаган ҳам имконсиз-тирноқлари синиб қолишидан қўчиб, доим бедор бўлиб этади. «Ҳиндистон таймс» газетасининг ёзишича, Бхатт гарчи камбағал бўлса-да, кунгли туқ. У тирноқларининг бир миллион рупийга сотиб, бойиб кетмоқчи. Бироқ ҳануз харидордан дарак йўқ...

Қиролича Дианининг фожиали улими ҳануз сирлигича қолмоқда. Француз ва инглиз изқуварлари ҳамда тиниб-тиничмас журналистлар Диана билан боғлиқ янгиланди хабарларни тарқатиб юришиб-

ИНСОН ҚАДРИ

Шоира, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист», «Халқ сўзи» газетасининг катта мухбири Гулчехра Йўлдошева билан суҳбат

— Гулчехра опа, Сиз ўз ҳаётингиздан мамнунмисиз?

— Агарда «ҳаётингизда ҳафтарчилик купми ё хурсандчилик лаҳзаларингиз купми?» деб сўраганингизда, ҳаётда ҳафтарчиликни енгиб, қувончни шимириб яшаш инсон учун бахт, деб жавоб берган бўлардим. Мен ҳам қувонч, ҳам ташвишлар орасида яшайётган инсонлардан бириман.

— Қисмат деганда ҳаётингиздан нималар кечади?

— Қисмат аслида одам туғилганда унинг пешонасига ёзиб қўйилади, дейдилар. Бу гапга маълум маънода ишонаман. Чунки, қисматдан ҳеч вақт қочиб қутила олмайсиз. Лекин, иккинчи томони ҳам борки, қисматни одам ўз ҳулқ-атвори, қилмиши билан яратиб олиши мумкин. Масалан, одам жамият учун хизмат қилса, қисмати яхшилик томон олиб бораверади. Агар у дангаса, оила ва жамиятда урни йўқ бўлса, ичкилик ва гиёҳвандликка ружу қўйса, ўз қилмишига яраша қисматини ўзи яратади-да!

— Оилада, жамиятда (иш мазилингизда) сизнинг қадригизга етишяптими?

— Албатта! Аввало, оиламдагилар қадримга етишади. Базан иш юзасидан уйга кечикиб борсам, «Нега кеч келдингиз», «Эрта келмадингиз?» деб сўроққа тутишади. Шунингдек, уй, оиладаги оналик, бекалик юмушлари билан ушланиб қолиб, ишга кечроқ келганимда, ишхонада шунга ўхшаш дакки эшитишим мумкин. Лекин, ҳар қалай, ҳафа эмасман. Чунки

оилада вояга етган фарзандларим, турмуш уртоғим мени асосан туғри тушунишади, ардоқлашади. Ижод қилишимга қандайдир шароит яратиб беришади. Ахир, журналист ҳар сония фикрлаш билан яшайди-ку!

Ишхонада ҳам қадрим урнида. Ҳамма-ҳамма «опа-опа» деб ҳурмат қилади, маслаҳат сурашади. Узим билмаган нарса ҳақида кичик-улуг ёндаги ҳамкасбларим маслаҳатларини аяшмайди. Энг ҳаяжонлиси, (мактанишдан холиман) хизматим, қадрим эъзозланиб, истиқлолимизнинг олти йиллиги байрами олдидан «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист» юксак унвонига тавсия этишди. Бундан ортиқ яна нима керак, инсонга!

Руҳият иқлимлари

— «Инсон қадри» ҳақида Сизнинг фикрингиз?

— Инсон қадри — буюк тушунча. Бунинг залворини айримлар кутара олмайди. Демокриманки, бир-биримизни доим ҳам асрай олмаимиз, ҳурматимизни жойига қўймаймиз... Инсоннинг дунёга келиши билан кетиши ораллиги бир қадам. Қирқ ёшдан ошгандан сунги жараён тез кечади. Шунинг учун имкон қадар бир-бирларимизни ҳурмат қилиб, узаро хабар олишиб, худо берган умрни янада узайтириб яшашимиз керак.

Суҳбатдош: Мухтор БЕК

ҚИШЛОҚ АЁЛИГА ЭЪТИБОР

Бутун мустақиллик қўлларига, дилларига, орзуларига эрк берган юртдошларимиз оила қишлоқларини шинам, обод марказларга айлантирмоқдалар. Аҳолининг маънавий эҳтиёжлари учун шароитлар яратилаётти. Худди шаҳардаги каби турт мавсумда барқарор ишлайдиган, озода, одамларнинг моддий ҳамда кунгил эҳтиёжларини қондирадиган иш уринлари кўпаймоқда. Бутунги кунда қишлоқ хотин-қизлари ана шундай жойларда меҳнат қилаёттилар.

Инсон эрки унинг ҳар жиҳатдан ижод қорлигидан намоён бўлади.

Республика Меҳнат вазирлиги билан Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитаси томонидан «Қишлоқ ҳужалигида банд бўлган хотин-қизларнинг меҳнат шароитлари ва уларнинг ижтимоий муҳофазаси» мавзусида ўтказилган конференцияда қишлоқ жойларида меҳнат қилаётган хотин-қизларнинг моддий, маънавий ҳаётига оид масалалар кўриб чиқилди.

Биз конференция иштирокчиларидан

айримларини мулоқотга тортидик.

ЗУМРАД ҲАЙИТОВА, Қумқўрғон туманидаги савдо ҳиссдорлик жамияти раиси: — Бизнинг жамиятимиз биринчи навбатда маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни аҳолига сотиш билан шуғулланади. Жамоамизда ишловчиларнинг саксон фоиздан кўпроги хотин-қизлар, уларнинг аксарияти оилали, фарзандлари бор. Тайёрлаётган маҳсулотларимиз харидоргир. Шу сабабли, ойлик маошлар, мукофот пуллари кечиктирмай туланади, жамоамиз аъзолари моддий жиҳатдан туқис яшайдилар. Бундан ташқари уларнинг тўй, талбир, маросимларида ҳам ҳар жиҳатдан ердам кўрсатилади.

Туманимизда яшовчи ногиронлар, иқтисодий жиҳатдан қийналиб қолган еки соғлигини йўқотган оилалардан хабар олиб кумак берамиз. Шу уринда бир мулоҳаза билдирмоқчиман: бизнинг халқимиз жуда ориятли, андишали. Жула қийналиб қолган пайтларида ҳам бировга ўз муаммолари тўғрисида оғиз омайди-диганлар кўп. Шунинг учун кейинги йилларда биз моддий шароити оғир бўлган оилаларнинг утил фарзандларини бир жойга тушлаб, суннат тўйи ўтказиб бериш тажрибасидан воз кечдик. Чунки уша оила учун у бир маънавий эътилош ҳам бўлиши мумкин. Керакли маблағни ҳеч кимга билдирмай уша оилага берамиз, узлари тўй ўтказиб оладилар.

ГУЛБАҲОР ЭСОНОВА, Сарисоё тумани касалхонаси терапия бўлими мудири: — Туманимиз ҳудудининг асосий қисми тоғли ерлардан иборат, етмиш фоиз аҳоли уша жойларда яшайди. Айтиш мумкинки, ишни ташкил қилиш учун шароитимиз сал мураккаброк. Лекин кейинги йилларда, соғлом фарзандни дунёга келтиришга масъул бўлган оналарга эътибор, тиббий жиҳатдан ҳам ғамхўрлик кучайди. Қишлоқларга, участкаларга бириктирилган шифокорлар, ҳамширалар ўз вазифаларини қандай бажарганлигини жиддий назорат қиламиз. Оналар ва болалар улимнинг кейинги йилларда бир қадар камайиб бораётгани кунгилмизни кутаради. Лекин хотин-қизларимизнинг ўз соғлиқларига эътиборсизлик кайфияти жуда секинлик билан узгарапти. Олис қишлоқларда яшовчи опа-сингилларимиз узларига қолса, йиллаб тиббий куриклдан ўтмайдилар. Шунинг учун маълум режа асосида турли соҳа шифокорлари жойларда тиббий куриқ ўтказиладилар.

ХУЛОСА УРНИДА: Узаро суҳбатда конференция иштирокчиларидан бири: «Оилада ҳам, иш жойида ҳам, жамиятда ҳам мустаҳкам урин топиш, мақсадларга эришиш аввало ҳар кимнинг узига, интилишига боғлиқ», — деди.

Ҳаётнинг абайди ҳақиқатларидан бири ҳам аслида мана шу.

Мухтарам УЛУҒОВА

КўЧА БОЛАЛАРИ

Вактинчалик ёки доимий равишда оилавий муҳитдан ажралган ёки ўз қизиқишларига йўғрилган болани бундай муҳитда қолдириб бўлмайди. У давлат томонидан алоҳида ҳимоя ва ердам кўрсатилиш ҳуқуқига эга.

«Бола ҳуқуқлари конвенцияси» (20-боб, 1-бўлим)

Уларнинг пешонасига қаровчисиз, дайди, деган сўз муҳрланган. Лотин Америкасининг ҳар бир шаҳрида сасқ юрган болакайлари учратиш мумкин. Бошпанасиз, қаровчисиз норасидалар фожеси бу ерда ижтимоий муаммага айланиб бормоқда. Бу борада Мехико шаҳри бошқаларига «ибрат» кўрсатаётти. БМТнинг маълумотларига қараганда, Мексиканинг бу пойтахт шаҳрида 13 мин нафардан зиёд дайдиб юрган болалар бор. Ҳатто маҳаллий ташкилотлар бу рақамнинг бундан икки ҳисса кўпчилигига ишора қилишмоқда. Хуллас қорин туйга-зиш илгиридан дарбадар болакайлари аниқ сони мунозарали.

Кўп болаларни бозор ва муқошишларда савдо қилаётган ҳолда, машина ойналарига аргателганда, асосий автострадаларда ҳайдовчиларга ширк томошаларини кўрсатаётганда учратиш мумкин. Ҳали болалик фаслининг беғубор лаҳзаларига тўймаган мурғак қалблар елкасига турмуш ташвишлари тушмоқда. Тирикчилик илгирчи уларни ҳар қандай қингир йўлларга бошлаётти. Ҳимоясиз, сангир юриб, бу болакайлари бир бурда нон учун гадойлик қилишга, утирликка қўл уришга, фоҳишабозлик билан кун кўришга мажбур. Аянчлиси шундаки, қучаки дайди болаларнинг аксарияти хали 5 ёшга ҳам тулмаган. Уларнинг умр китобига бир байт

битилмай, турмуш ташвишларига ем бўлмоқда. Деярли ҳар кун Мехикога қишлоқлардан қўлаб болалар овқат, бошпана, пул топиш — аччиқ қисмат домига тушиш учун келишмоқда. Аниқроқ қилиб айтганда, балоғат ешига етмаган бу норасидалар қишлоқда қолган яқинларини, ота-онасини боқишга пул топиш мақсадида келади. Статистиканинг кўрсатишича, Мехикога дайдиб юрган болаларнинг 91 фоизи оилаларнинг асосий боқувчилари экан.

Суровлар шунини кўрсатганки, бундай болаларнинг 90 фоизи ота-оналари, яқинларининг уйда суқил, қалтақдан, доимо зўтум остида яшашдан қучани афзал биллишган. Ҳатто қучанинг ёзилмаган айрим қонун-қоидалари яқинларининг «эркаш»ларидан дуруст эканлигини таъкидлашган.

Афеуски, дайдиликнинг қонун-қоидалари уларни жиноят қучасига олиб кирмоқда. Мехикога вояга етмаган сасқ болаларнинг 30 фоизга яқини ғиёҳванд моддаларни истеъмол қиларкан. 10 фоизи эса фоҳишабозлик каби қабихлик билан мағтул. 3 фоизи СПИД ва таносил касалликлар билан оғирган.

Мутахассислар бу оғрикли муаммони мамлакатдаги мураккаб ижтимоий-иқтисодий вазият билан баҳолашмоқда.

Маълумотларга қараганда, мамлакат ҳокимияти, шаҳар маъмурияти маскур муаммони бартафат этиш мақсадида жиддий дастурлар устида бош қотирапти.

Алижон САҒАРОВ

ШАЙТОН Акс садо йўлдан оздирса

Газетанинг шу йил 6-сонидан бошланган «Кунгил туғларининг юлдузлари бор» сарлавҳали мақола диққатимни тортди. Тушунаман, у ҳозир жула қийин аҳволда. Албатта, ҳаммасига ўзи айбдор, бунга ўзи ҳам икдор бўлиб турибди. Сунгги пушаймонда юрибди. Энди мулоҳаза юритайлик: Фарҳод янги уйланган йилгит. Қандай қилиб у тасодифан учраб қолган бегона аёл билан яшаб кетиши мумкин. Сира ақлим бовар қилмайди. Қолаверса, инсон тақдирини буюм эмаски, эскирганда еки тузиганда янгисига алмаштириб кетавеггани. Ахир, Фарҳод бировнинг гулдэк қизига не орзу-умидлар билан уйланган, уни бахтли қилиш масъулияти гарданига юклатилган. У бўлса, ҳоҳ-ҳавасга учибми еки шайтон йўлдан оздирганими, ишқилиб, шунақа ношукрчиликлар қилиб юрибди.

Энди у узига нисбатан ишончини йўқотди. Биринчи гапта турмуш уртоғининг юзига тик қаролмайди. Балки у булари бўлди, деб кечириниш мумкинлири. Аммо ҳиёнатдан жароҳат тошган қалбга малҳам топила-микан?

Шаҳло ХОЛМУРОВА,
Қашқадарё вилояти,
Косон тумани

Халқимиз тарихига назар ташлайдиган бўлсак, энг қимматли анъаналар: халоллик, ростгўйлик, ор-номус, шарму-хаё, меҳру-оқибат, меҳнатсеварлик каби инсоний фазилатлар аввало оилада шаклланган.

Ислом КАРИМОВ

Онамнинг ҳикояларидан билар эдим-ки, ёшликнинг энг ширин дамлари 30-йилларнинг алғов-далғовли кунлари туфайли эрлари билан қувғинликда юртдан узокда ўтди. Алғов-далғовлар тинчигандай бўлиб, отам юртга қайтишга тайёргарлик қўра бошлайди. Кўч-кўрони билан вокзалга яқин бир хонадонда ижарада туриб, жўнаш кунлари яқинлашганда, қирчиллаган қирқ ёшида тўсатдан вафот этади. Ётай деганлариди йиқилган онам фарёидан вокзал титрайди. Уч гўдаги билан аросат ўчоғида ёнаётган онам, дадамни қабрга қўйиб, яна ортга қайтади.

Бунинг ортидан машъум уруш бошланади. Урушнинг охириги йилларини мурғак қалбим қўйиб-қўйиб эслайман.

Биз ҳам отам вафотидан кейин ёлғиз қолган она ва болалар тирикчилик ғамидан туну-кун ғивирлар эдик. Мен ўшанда гўдак қалбим билан сездим: қумирлаган, меҳнат қилган, ишнинг кўзини билган хорзор бўлмаслигини.

Қолган кўри-қутидан битта сизир со-тиб олган онам уч-тўрт йилда бир молхона тўла эчки-ўлоқ, қўй-бозоққа эга эди.

Қашқа сизиримизнинг сут-қатиғи фақат бизнинг хонадонимизга эмас, биз ўқийдиган мактаб қошидаги болалар уйидаги етимларнинг кўпини ҳам ўлимдан сақлаб қолганлиги эсимда. Хар кун кеч-қурун бизникида кўни-қўшнлар йиғилар, фронтдан келган хатлар ўқилар, фронтга мактулар битилар, кузда қўсақ чувишар, кишда танча атрофида ўтириб, фронтга

иссиқ кийимлар тайёрланар, неки бўлса ба-ҳар қўриларди.

Хозир ҳам ўйлаб кетаман. Битта онам қандай қилиб кўпнинг кўнглини ола билган, ўзи ҳам чиноридан айрилган бева аёл эди-ку...

Сўнг жавоб топгандек бўлман. Бунинг сири онамнинг кундузлари мол-ҳоли орасида, томорқада, кечалари эса тикув машинасини ғириллатиб бедор ўтган тунларда бўлса керак. Дарвоқе, нон дедим. Маккажўхори унинг ўзидан, кепакдан нон ёлиб бўлмас эди, уқаланиб кетарди. Онам ихтирочи бўлиб кетдилар, улар маккажўхори унга яна арпа, сули ёки бошқа нимага эга бўлсалар, ўшанинг унidan қўшиб, ха-мир қорар ва бинойидек чиройли нонларни тандирдан узиб олиб, бизга берардилар. Биз болалар ариқдаги сувга иссиқ нонни оқизоқ қилиб еганларимиз хозир ҳам тушларимга кириб чиқади.

Хозирги даврда баъзи уй бекаларининг топармон-тутармон эрлари рўзгорни озиқ-овқат билан тўлдириб юборса, гўштни са-ситиб, тухумни айнитиб, нонни ахлатга а-дариб, мева-чевани молга берганини, ёки шундоқина музхонада қўланса худ тара-тиб ётганини кўрсам, нафратим ортади.

Мен юқорида чеварлик ҳақида гапирдим. Онам оилада бирор кийимини ёки нарсасини бировга тиктирмаганлар, гилам тўқишдан бошлаб, сўзана, палак тикшигача, тўндан тортиб, кийим-бошгача, дўппи-ю, бел-боғларгача, кўрпа-тўшақдан тортиб оддий кўйлакчага ўзлари тикар эдилар. Хатто кейинчалик ўғил невараларининг колток те-

ХОНАДОНИМ ЧАРОФОН ЭТГАН НУР

(Она ҳақида эссе)

енгиш керак?

— Ютиш керак, ўшанда ютиб чиқасан. Ўша пайтда бунинг маъносини унча тушунмаган эдим. Ҳақиқатан ҳам барча оғир-лиқларга сабру-қаноат билан бардош бер-са, ҳаётда ютиб чиқиш мумкин деганлари ҳақ экан.

Хозирги даврда «Мен сендан камми?», — деган қабилида бир-бирига ён бермай, арзимган иқир-чиқирлардан тоғдек жан-жал чиқариб, оилани барбод этиб, кейин пушаймон еганлар озми? Бунинг оналарим «бир кун жанжал бўлган жойдан қирқ кун фаришталар қочади», ёки «барака-хайр уча-ди», дейар эдилар.

Ҳа, оналарнинг ҳар бир иши янги-янги мазмун касб этмоқда. Мен педагог олима бўлдим. Аммо ҳеч қандай дорилфунунда ўқимаган оналарим педагогика илмини мен-га қайтадан кашф этмоқдалар.

Менинг кайнонам ҳам худди онам син-гари оқилу-доно аёл эдилар. Онам ва кайно-нам портрети ётоғимизда рўпарамизда, де-ворга илиниб турибди. Хар иккиси ҳам 86 йилдан умр кўрди. Аммо бирортасининг ҳам ўшандай оғир, захматли кунларда, ажал қистаб келиб, омонатини топираётганда ҳам бирор марта ноллиганини, қийналгани-ни пеш қилганларини билолмайман. Бирин-чистаги остига қўйган нина-ипи, ангишво-наси ўралган тугунчани серфарзанд, умр йўлдоши ҳаётдан эрта кўз юмиб кетган ўр-танча опага берар экан:

— Бунинг эҳтиёт қилгин, хор бўлмайсан, — дедилар.

Менга эса секингина жилмайиб:

— Худога шукур, отанг васиятини ба-жардим. Сен олима бўлдинг. Отанг дои-мо «мол-давлат бевафо экан, бойлиги-миз туфайли саргардон бўлдик», — дер эдилар.

Онам шундай дедилару, қўзларидан ёш қалқиди ва бир нарсга интиландай, ин-тиқ бўлгандай бош бурдилар... Ким била-ди, балки бу интилиш йиллар давомида эзилган, мажруҳ қалб тубида пинҳон ёт-ган Ватанига бўлган бир соғинч, бир ин-тилиш, бир интиқлик бўлса ажаб эмас. Хар ҳолда фарзандларидан бирининг ўз юртида эканидан бир қоникмиш пайдо бўл-дими, шу бир интилишдан сўнг сокин, беозор жон таслим этдилар.

Умрим остонасидаги менга яқин, қар-дон икки онам бир умр хотирамда му-хрланиб қолдилар. Улар гоҳ кечалари оп-поқ либосдаги фаришта янглиғ, гоҳ кун-дузлари қуёшдан, кечалари ойдан тара-лаётган нур янглиғ қалбимни, хонадоним-ни нурафшон этиб туради. Бу нур била-манки, яна кўп йиллар неварачеваралар хонадонини ҳам нурафшон этади.

Лекин уйга ботаман. Биз ҳам ана шу оналаримиз каби фарзандларимиз хона-донига шундай нур янглиғ шуъла соча олармиканмиз, деган андиша мени дои-мо сўроққа тутди. Қиёмат қарзи бўлган бу бурч бизни доимо оғоҳ этиши керак, азиз замондошим!

Санобар НИШОНОВА

ЭҲТИРОМИМ ЧЕКСИЗ

Ўзбек аёлига эҳтиромим бекиёс. Чунки Ватан бағрининг бутлиги, келажакимизнинг саодати аёли-мизга бўлган ҳурмат-эъзозга боғ-лик. Лекин назаримда биз эркак-лар уларнинг нозик елкасига бе-ҳад зиёд масъулиятни юклаб қўйганмиз. Аёл онамиз, рафиқа-миз, қизимиз — дунёдаги энг ар-доқли инсон.

Аёлнинг илоҳий қиёфаси ҳами-ша ҳамма замонда дунё мусав-вирлари илҳомига туртки бўлган. Рафаэл, Тициан, Рембрандт каби

улуг даҳолар яратган оналар обра-зи киши вужудини ларзага солиш қудратига эга.

Онам портретини ўн йил давоми-да чиздим. Катта-кичик кўргазма-ларда бу портрет ҳамиша юқори ба-ҳо олди. Ёшим 80дан ошиб қолди-ю, лекин онамни эсласам ҳамон кўзларимга ёш қуйилиб келади...

Бу табаррук зот олдидаги қарзни ҳеч нарса билан ўлчаб, узиб бўлмас экан.

Абдулҳак АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон халқ рассоми, Ўзбекистон
бадний академияси фахрий академиги

16300 дан ортиқ аёл илмий-тадқиқот муассса-лариди ишлайди. Улардан 196 таси фан докто-ри, 2916 таси фан номзодларидир.

Ўзбекистон хотин-қизларининг республика олий бошқарув органларида ҳам ўз вакиллари бор. Бош Вазир ўринбосарларидан бири, Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили ҳам аёллардандир. Шунингдек, Олий Мажлисининг де-путатларидан 19 таси аёл.

Тўрт аёл «Ўзбекистон қаҳрамони» унвонига сазовор бўлган.

Хозир Республикада 20 мингга яқин тадбир-кор аёл фаолият кўрсатмоқда.

Республика хотин-қизларининг спортни ри-вожлантиришдаги роли ҳам диққатга сазовор-дир. Улар жаҳон миқёсида ўтказиладиган мусо-бақаларда фаол иштирок этмоқдалар. Мустақил-лик йилларида Ўзбекистон Республикаси терма командаси таркибида спортнинг 29 тури бўйича 539 хотин-қиз халқаро мусобақаларда иштирок этди.

БАЙРАМДАН БОШ

Юртимизга ийманибгина кириб кел-ган баҳорий қор аралаш ёғаётган ём-ғирда-да парво қилмай оламага нафис бойичекларини сочиб ташлади...

Бугунги-эртаси байрамларга бой бу фаслнинг илк ҳафтасида Халқаро Хо-тин-қизлар кўни нишонланади. Хар бир хонадонда бу кун ўзгача бир шукўз би-лан кутиб олинади. Айниқса, бизни ду-нёга келтирган, қўйшдек меҳри билан қалбимизни нурга тўлдирган онажон-ларимиз ушбу шодиёна кунларда эъзозланадилар, улуғланадилар.

Баҳорнинг гўзал айёмида ва умуман ҳамиша аёлларга қандай муносабатда бўлиш керак, деган савол билан бир неча эркакларда мурожаат қилдик...

Жамшид ЗОКИРОВ — Ҳамза но-мидаги академик драма театрининг актери:

— Баҳор фасли билан аёлларнинг ўртасида гул билан боғланган ришта-лар бордек туюлади назаримда. Аёл — у бизнинг онамиз, умр йўлдошимиз, опа-сингилмиз, қолаверса гулдек қиз-ларимиздир. Мана байрам кўни аёл-ларга муносабат ҳақида савол бердин-гиз.

Оилада аёлга фақат байрам қўни эмас, умуман, хар доим эътиборда бў-лишимиз керак, деб ўйлайман. Байрам кўни яхши гапириб, қўлларидан ишни

олиб, тилимиздан бол томса-ю, байрамдан бошқа кунларда ишдан ке-либ диванга чўзилиб, газета ўқиса, ов-қат нега кечикяпти, — дея удагайла-сак... Э, йў-ў-қ, азизлар, инсониятни яратгувчи бундай азиз зотларга бун-дай муносабат... жохилликдан ўзга на-рса эмас. Уларнинг оғирини енгил қи-либ, бошқа кунларда ҳам улар учун оз-гина вақт ажратсак, бошқа кунларда ҳам баъзан гуллар тақдим этиб турсак жуда маъқул, деб ўйлайман.

8-Март кўни барвақт туриб нонуш-та қилинажак столнинг устига чиройли гулдаста қўйиб қўйсангиз рафисқангиз-нинг ўзи ҳам гулдек очилиб кетмайдими? Мен байрам кўни қўлинг ўргил-син қилиб девзира гурчудан ош дам-лайман. Умуман, оиламиз учун кўпроқ вақт ажратишга ҳаракат қиламану, ам-мо, актёрларда шу, вақт деган нарса сал «дефицитроқ»да...

Мухаммадхон АБДУЛЛАЕВ — «Химмат» хусусий фирмасининг раҳбари, иктисодчи-математик.

— Москвада ўқиб юрган давримиз-да Ўзбекистонни — унинг байрамлари-ни каттиқ соғинардик. «Мусофир бўл-масанг — мусулмон бўлмайсан», деган гаплар тўғри эканини, ёки олган тар-биямизнинг таъсирими... Умр йўлдо-шимга уйдаги ҳамма юмушларни ба-

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН-ҚИЗЛАРИ

(факт ва рақамлар кўзгусида)

Ўзбекистон хотин-қизлари фаол меҳнат ресурс-ларининг 45,1 фоиз қисмини ташкил этади. 3 мил-лионга яқин, яъни 42 фоиз хотин-қиз ишлаб чиқа-риш жараёнига жалб қилинган. Саноат, қишлоқ хў-жалиғи, қурилиш, алоқа, халқ таълими, соғлиқни сақлаш соҳаларининг етакчи тармоқларида хотин-қизлар меҳнат қиладилар.

Республикада олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассисларнинг хар иккинчиси аёллар. Илмий хо-димларнинг 37 фоизи, шу жумладан, фан доктор-ларининг 11 фоизи, фан номзодларининг 26 фоизи хотин-қизлардан иборат. Ўзбекистонда иккита аёл Ўзбекистон Республикаси ФАнинг ҳақиқий аъзоси, 9 аёл ФАнинг мухбир аъзосидир.

ТАН НУР

та эса секингина жилмайиб:

«...дога шукур, отанг васиятининг ба...
Сен олимпиа бўлдинг. Отанг дои...
ол-давлат бевафо экан, бойлиги-
байли саргардон бўлди», — дер

шундай дедилару, кўзларидан ёш
ва бир нарсаси интилгандай, ин-
гандай бош бурдилар... Ким била-
ки бу интилиш йиллар давомида
мажруҳ қалб тубида пинхон ёт-
ганига бўлган бир соғинч, бир ин-
бир интиқлик бўлса ажаб эмас.
да фарзандларидан бирининг ўз
эканидан бир қониқиш пайдо бўл-
шу бир интилишдан сўнг соқинг.
жон таслим этдилар.

им остонасидега менга яқин, қа-
кини онам бир умр хотирамда му-
қолдилар. Улар гоҳ кечалари оп-
сондаги фаршда янгилик, гоҳ кун-
куёшдан, кечалари ойдан тара-
нур янгилик қалбимни, хонадоним-
фшон этиб туради. Бу нур била-
яна кўп йиллар неваралар билан
ани ҳам нурафшон этди.

ни ўйга ботаман. Биз ҳам ана шу
имиз каби фарзандларимиз хона-
шундай нур янгилик шуёла соча
анмиз, деган андиша мени дои-
қоқ тутди. Қиёмат қарзи бўлган
бизни доимо огоҳ этиши керак,
мондошим!

Санобар НИШОНОВА

АН БОШҚА КУНЛАР ҲАМ...

илимиздан бол томса-ю,
ан бошқа кунларда ишдан ке-
нга чўзилиб, газета ўқиса, ов-
кечякипти, — дея удағайла-
й-ў-қ, азизлар, инсониятни
и бундай азиз зотларга бун-
сабат... жохилликдан ўзга нар-
Уларнинг оғирини енгил ки-
ка кунларда ҳам улар учун оз-
т ажратсак, бошқа кунларда
ан гуллар тақдим этиб турсак
акул, деб ўйлайман.

т. кўни барвақт туриб нонуш-
ажак столнинг устига чиройли
қўйиб қўйсангиз рафкангиз-
ҳам гулдек очилиб кетмайдик.
байрам кўни қўлинг ўргил-
б девзира гурӯҳдан ош дам-
умуман, оиламиз учун кўпроқ
этишга ҳаракат қиламану, ам-
ларда шу, вақт деган нарсани
ицтироқ...да...

Имоджон АБДУЛЛАЕВ —
«хусусий фирмасининг»,
«иктисодий-математик»
квада ўқиб юрган давримиз-
истонни — унинг байрамлари-
соғинардик. «Мусофир бўл-
муслмон бўлмайсан», деган
ғри эканим, ёғи олган тар-
табсирим... Умр йўлдо-
даги ҳамма юмушларни ба-

равар бажаришга ёрдам берганман. Шу
ишни аёл қилиши керак, буниси эр-
какнинг иши деганманман. Баъзилар
ўйлаганидек бу билан эркекнинг оила
бошлиғи деган «уновони»га асло пугур
етмайди! Аксинча, ўртадаги меҳру-оки-
бат мустаҳкамлана бораверади. Илг-
рилари мана шундай қувончли кунлар-
да ўз қўлим билан ош дамлаб берар-
дим, ҳозир бунинг иложи йўқ! Нега
дейсизми? Қўли гул пазанда келин
олганимиздан бунён ошхонадан мен ҳам,
рафикам ҳам «сургун» қилинганмиз.
Биз истаган таомни бир зумда тайёр
қилиб олиб келади.

Зикрижон ЭГАМБЕРДИЕВ — **хал-**
қаро йўналишлар бўйича катнайдиган
юк машинасининг ҳайдовчиси:

8-Март кўни баъзи эркеклар учун
ташвиш билан ўтадиган кун бўлса мен
учун жуда катта ва қувончли байрам.
Очилишни айтиш керакки, ўша кўни па-
зандалигимни кўрсатишга имкон топи-
лади-да. Аёллар у ёқда қолиб ўзим гул-
гул очилиб кетаман. Бир кун аввал ан-
вои гуллардан олиб келиб (хотиним
билан қизимга) уларни яшириб қўяман.
Эрталаб улар хали ўйгонмасдан гул-
ларни совғалар билан ётоқхоналарид-
ка тумбалари устига қўйиб қўяман.
Байрам столига эса ўзим ўйлаб топган
таомни тайёрлайман. Яъни, янги ба-

лиқни тузлаб, унга ботириб қўяман, сўн-
г хантал суртиб ёгда қовуриб оламан.
Кейин саримсоқлиёз билан турли қў-
катларни тўраб аралаштираман. Оз-
роқ сирка ҳам қўшаман. Қовурилган ба-
лиқни қозонга бир қатор ошқўқлардан,
бир қатор балиқдан қўйиб териб чиқа-
манда, устига кичик тоғорачани ёпиб
дамлаб қўяман. Бундай қилинганда ош-
қўқларнинг таъми балиққа ўтиб, ниҳоят-
да хушхўр бўлади.

Асатулла САИДЗОДА — **3-авто-**
коллонанинг шофёри:

— Аёлларга фақат байрам кўни эмас,
доимо ҳурмат ва эътибор билан муно-
сабатда бўлиш керак. Улар бизнинг
наслимиз давомчилари-ку. Оиламизда
ёғи барча аёлларни ҳурмат қиламан,
қизчаларимни жонимдан ортиқ яхши
қўраман. Фақат байрам кўни эмас, им-
кон бўлган кунлари албатта совғалар
билан сийлашни ёқтираман, аммо...
Ошхона масаласида... Тўғриси айти-
шим керак. Дамлаб дастурхонга кел-
тириб қўйилган чойни ағач биров пие-
лага қўйиб узатмаса... уч кун кутсам
ҳам чидаб ўтаравераман...

Абдул ҒАНИ — **сураткаш:**

8-Март байрами деганда аввало
мунис оналарни кўз олдимга келтира-
ман. Фақат байрамдагина эмас, ҳар
домим энг аввало оналарни йўқлаган

АЁМЛАР КУНИ

Қутлов

«Сўзхотин» сўзи — «булут» де-
гани. Булутнинг кўланкаси майдон-
дек келади-да. Ахир, булут ёғди-
ради-да ёмғирни... Ажаб, еру кўк-
ни яшнатиб юборадиган, бугдой-
арпаларни бош торттирадиган ём-
ғирли булутга менгашади, а, аёл-
ни? Шошманг, ёмғир ёғишдан
олдин булутлар ичида бўладиган
қалдир-қулдирнинг номи нима?
Момақалдирик, Момагулдирек.

Нега энди уни, масалан, Ота-
қалдирик ёки шунга яқин бир сўз
ила аташмаган экан? Ёхуд айни
шу кунларда ўсиб чиқадиган Чуч-
момони эсланг. Ҳатто Ойни ҳам —
Оймомо деймиз-а?
Қаранг, тилимизга — бизнинг ми-
нг-миг йиллик бойлигимиз, муома-
мала қуролимиз, пироварди, ўзлги-
мизни акс эттирувчи ягона қадрия-
тимизга ҳам сингиб кетган-а бу —
Аёл сўзининг турли-туман шакллари,
мажозлари!

Демак, қақалоқнинг илк сўзи «она,
ая, эна» бўлганидек миллатнинг —
халқнинг ҳам тили ўша сирли, му-
қаддас сўзлар билан чиққан экан!
Ана ўша мозийга жиндак саёхат
қилсак, Аёл зотиға муносабатнинг
ажабтовур шакллари кўрамыз, тўғ-
рироғи, Уни улуғлашнинг ўзига хос
рамзаларини кўрамыз: сир эмас, ло
илоҳа иллолоху Муҳаммадун расулол-
лох, Исломиятга киришимиздан бу-
рун ҳам не сири синоат, ақл бовар
бир муносабатлар орқасида, ҳа-ҳа,
Бош онамиз — Момаҳоҳо бўлганини
билимаган чоғларимизда ҳам бобою
бобоқалонларимиз Аёл ҳурматини ўр-
нига қўя билганлар. Яъни, масалан,
ўтпарастлик динига топинган чоғла-
римизда деярли ҳар бир хонадонни-
нг тўрида лойдан ясаб ҳумдонда пи-
шитилган Аёл ҳайкали турган. Ҳа, Ўзи
кечирсин, уни — Хотинқудо, деб ата-
ганлар ва унга сиғинганлар. Чунки
уни — Аёлни яратувчилик, тириклик-
ни давом эттиргувчи муқаддас зот
деб билганлар. Барча тирик мажзу-
доту махлуқотни тўйдиргувчи,
кийинтиргувчи Тупроқни-Ерни ҳам
Аёлга менгзаб, Она-ер, деб атаган-
лар. О, ўтпарастликнинг муқаддас ки-
тоби саналиши Авестода Аёл зотиға
бағишланган сон-саноксиз бағиш-
ловлар бор. Ҳатто асарнинг кўпчи-
лиқ боблари Хотин-Ер шаънига
айтилган мадҳиялар билан бошлана-

ди. Во, ажаб, тили ҳам — Онатил,
деб атаймиз-а?

Шуни унутмаслик керакки, Аёл зо-
тиға бўлган бу хилдаги муносабат
бошқа халқлар, бошқа қавмларга ҳам
мутлақо хосдир.

Балки шунинг учун ҳам Хотин-қиз-
лар кунини - ХАЛҚАРО хотин-қизлар
кўни, деб атаймиз.

Агар 1910 йили Дониёнинг пойтах-
ти Копенгаген шаҳрида ушбу — 8 Мар-
т кунини ана шундай — Халқаро жа-
ми хотин-қизларнинг байрам кўни,
деб эълон қилинмаганда, шубҳасиз,
бошқа бир ажойиб кун шундай
байрамга муносиб топиладди. Бирок
асримизнинг бошида шу байрамни
нишонлашга қарор қилинган экан,
демак, унинг ташкилотчилари ўша
даврагача бўлган вақт давомида шун-
дай расмий айём кунини таъсис этиш
эҳтиёжини яхши билганлар.

Бу эҳтиёж — Аёл қавмига бўлган
муносабатда нималарда кўриниб ке-
ларди? Шубҳасиз, Ғарб мамлакат-
ларида, Шарқнинг ҳам айрим ми-
нақаларида, албатта, Аёлнинг сиёсий,
иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқларини
Эркекларга нисбатан бирмунча
камлигиде, бу ҳуқуқларнинг оврупо-
ча ташбеҳ билан айтсак, «дискримина-
ция» қилинишида кўринарди: ай-
рим мамлакатларда, ҳатто, ҳанузга-
ча аёлларнинг сайловга қатнашиш ҳу-
қуқлари тан олинмайдик, бажарган
хизматларига муносиб ҳақ тўлан-
майдик, уларни давлатни бошқариш
ишларига нолойик, деб билишарди...
Бу, албатта, истисно ҳолдирки, вақ-
ти келиб, маънавий тақомил тақозо-
сида бартараф этилади...

Шу тобда ўзимизнинг мозийга яна
бир нигоҳ ташлагимиз келади:
маълумдирки, хусусан, туркий халқ-
ларда аёллар эркеклар билан қадим-
қадимдан тенг туриб меҳнат қилган-
лари, ҳуқуқда ҳам тенг бўлганлари,
ҳатто бутун бошли салтанатларни
бошқарганларини яхши биламиз. Од-
дий мисол, Темур бобомизнинг аёл-
лари Бибиҳоним онамизни эсланг.
Ахир, Жаҳонгир бобо сафарда бўл-
ган чоғларида бутун бошли империя-
ни идора этишда бош бўлганлар-ку
у киши? Ёхуд Нодира Бегимни эс-
ланг: Умархондан кейин хонлиқни
бошқаришда бош-қош бўлганлар...
Во ажаб, Бобурмирозо ҳазратлари кўп
ўтмишдошу зурёдларидан чиқмиш

юрт эгаларининг Аёл бобидаги
фикрини мана қандоқ ифода эт-
ганлар:

Мен — шоҳдурмен,
Ва лек сенга қулдурмен...

Ҳа, аксари туркий маликалар
Давлатни бошқаришда бевосита
иштирок этганлар. Яна муҳим бир
факт: мозийда (ҳамон кўп ўлкала-
римизда шу одат бор) туркий қавм
аёллари ҳеч қачон юзларини яши-
рмаганлар, парда-чачвон тутмаган-
лар. (Бу одат кейинчалик қибор ои-
лаларида урфга кириб тарқалган).

Биз Аёлларимизнинг — инсон-
нинг энг муҳим ҳуқуқи — Сиёсат
бобидаги маъқелари ҳақида сўз-
лайдиган бўлсак, мозийга — Тўма-
рис Хотунгача боришимиз мумкин
ва бугунги кунимизгача давлатни
бошқаришда иштирок этган талай
зукко, донишманд Аёлларимизни
эслашимиз мумкин. Бу гапларни
айни ижтимоий тенглик ҳуқуқи бо-
расида ҳам баралла сўзласак ар-
зийди: биздан Октябрь тўнтариши-
гача бешта-ўнча эмас, балки ўт-
тиздан ортиқ машхур шоирлар
чиқганини биламиз ва бугунги кун-
да ҳам уларнинг издошларини кў-
риб турибмиз; қатор-қатор олимла-
римиз ҳақида ҳам фахр билан
сўзласак, арзийди...

8 Март — Халқаро хотин-қизлар
кўни, ушбу кўни байрам деб ни-
шонлашга замин бўлган ҳуқуқий са-
баблар ҳақидаги гапларимизни
мухтасар қилиб, шу гузал айёмда
Мустақиллик ёғдуларимизга қараб,
қўлиб, табассум қилиб, сўзлашга
лабларини жуфтлаб турган дилбар
аёлларимизга, пири бадавлат мо-
лоларимизга, меҳрибон-болажон
оналаримизга боқиб, кўпдан-кўп
илик, фараҳли ва фахрли сўзларни
айтишни истаймиз! Таърифлашни,
чексиз-чегарасиз миннатдорчилик-
лар билдиришни истаймиз. Сиз
борсиз - биз бормиз, дегимиз ке-
лади.

Биз сизга бош эгамиз Мома ҳа-
во алоқлари! Азиз оналаримиз,
опа-сингилларимиз, донишманд
момоларимиз ва жуфти ҳалолла-
римиз! Сизлар қаршингизда — қўл-
ларимиз кўксимизда!

Шукур ХОЛМИРЗАЕВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

маъқул. Аммо, биз ишни, уй-
рўзгор ташвишларини баҳона
қилиб бунга парво қилмаймиз-
да. Оила аёл билан обод,
орапта. Аёли бор уйнинг чироғи
ёниқ дея бекорга айтишма-
ган-ку! Мен доимо қўлиб ту-
радиган оналарнинг, қизалоқ-
ларнинг суратини олишни ях-
ши қўраман. Уларнинг чеҳра-
сини шод қўришни истаيمان.
Гап совғада эмасу, лекин ҳар
қалай бирон чиройли совға ҳар
бир аёлга ёқса керак. Байрам-
да оиланг учун қўлингдан кел-
са яхши овқат пиширишга ни-
ма етсин, мен.. қайнатма шўр-
ва тайёрлайман. Сабаби, унга
сувни кўпроқ қўйиб телевизор
қўриб ўтирса ҳам бўлади, оша
ўхшаб тағига олиб кетмайдик-
да...

Мана азизлар!

Байрам баҳонаси эркеклар-
римизнинг аёллар байрамига,
аёлларга бўлган муносабатла-
ри ҳақида бир чимдим бўлса-
да билиб олдиргиз.

Биз истардикки, бу тўрт кун-
лик дунёда аёлларимизга эъти-
бор байрамдан бошқа кунлар-
да ҳам худди байрамдагидек
бўлса...

Басира САЙИДИ АЛИ

Хоразм вилояти, Янгиафқ туманида истиқомат қилувчи Зафифбой ота ва Назираҳон ая Раҳмоновалар!

Сиз билан уйимиз туриси тулсин. Олтин туй, таваллуд муборак бўлсин!

Зарифбой отамизни 70 ёшга тулиши ва оилангизнинг 50 йиллик олтин туйи билан қутлаймиз! Синглимиз Роҳатойнинг таваллуд кунин билан табриклаймиз!

Куёвингиз Мақсуджон, фарзандларингиз Дилбар, Муҳаббат, Улғибек, набираларингиз Сирожиддин, Азизбек

Азиз ва муҳаббатимиз
МАХБУБА она!

Сизни яқинлашиб келатган 8 март — Халқаро хотин-қизлар байрами билан чин қалбимдан муборакбод этаман. Сизга узок умр, мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат тилайман.

Янғажон, илоҳим Яратганининг узи Сиздан нурли ва ёруғ кунларни дариг тутмасин. Ва ҳеч қачон юзингиздан табассум аримасин.

укангиз Толибжон Низомов

Синглимиз УМИДА ва ГҲНОЗА!

Сизларни тутилган кунингиз билан табриклаймиз. Сизларга узок умр, уқинларингизга омад тилаб, акаларинг Элмурод, Аслиддин, Сирожиддин ва Машрабжонлар

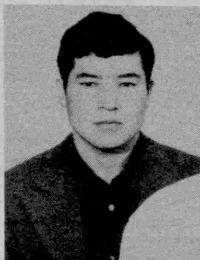
Азиз ва меҳрибон кизимиз Гулнозани! Ҳастим эркаси, сайроқ булбули, Куклаги қамарим, нурли юлдузим. Сен борсан, яшнаган умидим гули, Баҳтимга омон бул, Гулноза қизим. Сени 8-март тутилган кунинг билан чин қалбимиздан самимий табриклаймиз. Баҳтимизга доимо соғ-омон булин. Уқинларингизни аъло баҳоларда уқиб, хонадонимизни шодликка тулдириб юрин.

Сени яна таваллуд кунинг билан қутлаб
ойижонинг Гулбаҳор, опанг Шаҳноза, сингилларинг Дилноза, Меҳриноз ва дадажонинг Аваз.

Мунис онажонимиз Хикоятхон Баҳром кизи!

Сизни 4 - март — муборак 63 ёшни қаршилашингиз муносабати билан чин дилдан муборакбод этамиз. Аллоҳ умрингизга умр, шодлигингизга шодлик қушаверсин. Бизнинг баҳтимизга ҳамиша соғ бўлинг.

Фарзандларингиз, куёвларингиз ва невараларингиз.

Хурматим ва азиз акажоним Шафиф Султонов!

Сизни 10 март таваллуд топган кунингиз билан табриклаймиз.

Сизга соғлиқ-саломатлик, ишларингизда муваффақиятлар тилаб, ота-онамиз ва бизнинг баҳтимизга ҳамиша соғ-саломат бўлишингизни Оллоҳдан сураб қолувчи

укангиз Султонов Салимжон, Гавҳархон ва ўғлингиз Шавкатжон, Тошкент шахри

Хурматим Холмид!

Мен сени - Халқаро хотин-қизлар байрами ҳамда таваллуд топган кунинг, яъни 20 баҳоринг билан чин қалбдан табриклайман. Сенга мустаҳкам соғлиқ, оилавий бахт-саодат тилайман, деб

Сайфулла,
Тошкент шахри

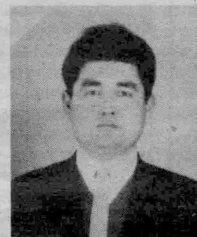

Қадри дадажонимиз Уроғ ота Жўраббой динлари!

Сиз азиз падари бузрукворимизнинг 7-мартда 60 ёшга қадам қуйишингиз муносабати билан қизин муборакбод айлаб, узимизнинг энг эзгу тилақларимизни изҳор этамиз.

Утса майли ҳар инсоннинг умри Сиздек иззат билан, Розимиз минг меҳнати ҳам топса қадр роҳат билан. Олтин эмас, дуо олиб олганиш довол ошмоқдасиз. Лаҳза-лаҳза тоғли айлаб ҳар кунни зур ғайрат билан.

Кизингиз Гулехраҳон, куёвингиз Шўҳратилла

Азиз ойижонимиз Шоира она!

Сизни таваллуд кунингиз ва 8 Март Халқаро хотин-қизлар байрами билан муборакбод этамиз. Қалбингизни баҳорий кайфият ҳеч қачон тарк этмасин.

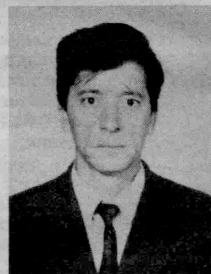
Хурмат билан куёвингиз Муроджон, қизингиз Наргизаҳон ва Мирзоировлар оиласи.

Хурматим ва қадри дўстимиз
АБДУРАЗЗОҚ!

Сизни навқирон қирқ ёшга тулганингиз билан чин дилдан қутлаймиз. Сизга сийҳат-саломатлик оилавий бахт ва ҳаётда омад тилаймиз.

Дўстларингиз Эргаш, Муҳаммад, Фазлиддин, Раҳматилла, Иброҳим ва Бекбўта.

Фойдали Маслаҳатлар

Киш охирлаб улкамизга, бағримизга баҳор кириб келаркан узимизни андак ҳоргин сезамиз. Кўзгуга боқарканмиз, яна сезамизки юзимиз сўлгинлашибди, қуруқшаб кетибди. Айни дамда юз терисига алоҳида парвариш зарурлигини унутмаслигимиз даркор. Юз терисининг қуруқлиги ва ёки ёғликллиги қараб қуйидагича турли ниқоблар тайёрлаш аини муддаодир.

Юз териси қуруқ бўлса:

— бир чой қошиқ сузма, бир чой қошиқ қаймоқ ва бир чой қошиқ сабзи шарбати аралаштирилади.

— бир чой қошиқ асал купиртирилиб унга озгина сўт қушилади.

Юз териси ёғлиқ бўлса:

— бир чой қошиқ хамиртуруш, бир ош қошиқ илиқ сўтта аралаштирилади.

Бир ош қошиқ олма бутқаси купиртирилган тухум оқи билан аралаштирилади.

Ниқоблар юзда 15 минут тургач, илиқ сувда ювиб тозаланади ва юз терисини озиқлантирувчи бирон хил крем суртилади.

Аёллар учун

50 Ёшда

Бухоро вилоятидан, мумин-қобил, оққўнгил, бардам-бақувват киши. Ичиш-чекишдан ҳоли, уй-жойи бор. Оиласидан фарзандсизлик тугайли ажрашган. Уйим-жойим дейдиган, ҳалол, покиза аёлни узига умр йўлдошликка излайди.

«Оила—503»

Оила

52 Ёшда

Тошкент шаҳрида истиқомат қиламан. Топиш-тутишим яхши, касбим косибчилик, ичмайман, чекмайман. Ҳаётда ҳамма нарсам етарли. Фақат инсон учун энг асосий нарса ҳисобланган оилавий бахтдан бебаҳраман. Қолган умримни менга умр йўлдош бўлган вафодор аёлга бағишлайман.

«Оила-504»

Тошкент давлат иқтисодий университетининг қошидаги Иқтисодий лицейи томонидан Кушбалов Зокир Норбоевичга 1995 йилда берилган № 0230145 аттестат йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Мирободтуманидаги «Аҳмаджон Трейд.КО» хусусий фирмасига 1995 йил 1 мартда берилган № 01.01.08 рақамли тўвохнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ҚАДДИНГНИ ТИК ТУТ!..

Улим ҳақ, лекин у тусатдан келса, еш булса даҳшат... Дугонамнинг эри вафот этганини эшитиб, бутун вужудим музлаб кетди. Борсам уч ака-ўка билан гавжум буладиган кенг ҳовли, бош эгасиз қолган хонадон «ютаман» дейди. Хонтахта четига солинган куриячага омонатгина тиз чукдим. Дугонам енимга утириб айтиб-айтиб, эслаб-эслаб йиғлади. Унинг ҳасратлари тутаримди, қонқи малҳам булсам... Шу алфозда оқшом-гача утирибмиз. Тез-тез келиб туришмини айтиб изн сурдим...

Дугонамни уйлаганим сари дилим вайрон булади. Йўқ, ваъдам буйича тез боролмадим. Қушлар, ойлар утса, дарди енгиллашса борарман, дедим. Аммо биламан, бу лард оғирлашса оғирлашадими, енгиллашмайди...

Бутун эшикдан дугонам кириб келди.

— Жуда соғиндим, кургим келди, — деди у.

Ха, узим уйлаганимдек, дугонамнинг кузлари ичига ботиб, узини анча олдириб қўйибди.

— Нима қилай уртоқжон, билардингиз, Шавкат акам жуда меҳрибон эдилар... Эсингиздами, қаққа борсам узларни обориб, узлари олиб ке-

лардилар. Бодаларни-кусу-кукка ишонамасдилар... Бозордаги энг яхши кийимларни, энг яхши ноз-неъматларни олиб келардилар. Бир оғиз қаттиқ гапириб, уришганларидаям бунча кийналмасдим... Кенжамиз саккиз ойлик булган кунни ҳам ишхонада дастурхон тузатиб тентдошлари билан нишонлашибди... Агарда бир ешга тулганини курганларида... — У кузёшларини артиб-артиб сўзида давом этди. — Кунгиллари сезибми кизимизни узатсак деб сепининг гарнитурига олиб келгандилар. Ҳар қалай, менга нима екса шуни қилардилар.

Кутилмаган кулфат бир неча ойда адоий тамом қилган дугонамни тингиллашману нима дейишни билмайман. Бир пайт кузлари жиққа ешга тулган дугонам ҳалта ботиб қолганим учунми, секингина уридан туриб, «Сизни ҳам сиқиб юбордим-а, ишингиздан ҳам қўйдим, турақолай», — деб қўзғалди. Қулидан ушлаб жойига утқаздим.

Тавба, бир оғиз сўз тилимга келмаса, дугона була туриб кунлига тасалли бера олмасам...

— Кундуз қушлар болалар, уй юмушлари билан утиб кетадилар, — дея сўзини давом эттирдилар.

ди у, — кечқурунлари куз юмай тонг отирган вақтларим булади. Назаримда эшикдан кулиб кириб келатгандайлар... Яқинда кичкина билан касалхонага тушиб қолдим. Кетмакет жигарларим қатнаб турди, кунгли ярим дейишдим, йўқ, барибир тик этса эшикка қарайман. Бирданига муъжиза юз берса-ю Шавкат акам ҳол сўраб келсалар, дея уйлайвераман...

Шу пайт эшикдан ҳамхонам кириб келди. Дугонамни ҳаргалдек енимга келиб турадиган бирон-бир шикоятчилардан, деб уйлади шеклини узича таскин берган булди.

— Опа, йиғламам ҳаммаси утиб кетди. Сиқилманг, бўлмайдиган нарсаси борми? — деди олатдаги қувноқлик билан. Сунг бизнинг маънос чехрамизга назар солди-ю, узи ҳижолат чекиб «Мен ҳозир» дея секин ташқарига чиқиб кетди.

Менинг еш, қувноқ ҳамхонагинам, сен уйлаганчалик ҳамма нарсанинг ҳам давоси бўлавермайдилар...

Кечга томон уйга қайташману куз олдимда дугонамнинг гагин чехраси... У мен билан бироз дардлашган бўлиб, анча енгил тортди уйига қайтди. Ам-

мо менинг юрагимда бир оғир юк қолганди... Дилимдаги тилимга чиқмаган сузларни қолга тушира бошладим...

«Эсинглами, Тошкент вилоятида яшовчи умр йўлдоши урушда вафот этган бир аёл билан суҳбат қилганимиз. Ушанда «Тавба, атиги бир йил турмуш қуриб, сунг урушга кетган эри ҳақида эллик йилдан сунг ҳам тулиб-тошиб гапирган аёл мени лол қолдирди», — дегандинг. Сунгра йиллаб турмуш қуриб бир-бирдан «бездор» эр-хотинлар ҳақида суҳбатлашгандик... Ва уша аёл тақдирига тан бергандик.

... Ун туққиз йил ичида Шавкат акам қалбингда жуда қўлашга аригулик яхшиликлар қолдира олди. Жигарлару, еру дустларига меҳр қўратдики, улар албатта фарзандларига қайтди. Яхшилик ҳеч қачон исиз кетмайди. Лоақал «яхши одам эди», дея фотиҳада эсланди...

Ишон дугонажон, мен сенинг бир умр худди шундай уқсиб уқсиб йиғлаб юришингни истайман. Фарзандларинг кузига боқ — сенинг ҳол-аҳволингизни қуриб, уларнинг ҳам юрак-бағри эзлиб кетаяпти.

Ҳали еш булса-да узини катталардек тутатган углининг оғир-вазминлиги, сени аяб қўлингиздаги юкингни олиши Шавкат акамни эслатмаяптими? Буйи чўзилиб қолган қизингнинг меҳмон келса хурсандлигидан шошиб дастурхон езишию, уни безаши-чи? Эндигина бир ешга тулган кенжагни курган борки, «Шавкатжоннинг узия», — дейди. Мен истайманки, ҳаётнинг ана шундай азиз-лазиз лаҳзалари қалбингни еруликка тулдирсин. Тирикликнинг бахту-қувончлари эса ҳали олдинда бекам булади, бағрингни тўлдириб бирин-кетин оқила келинлар келишади. Шавкат акам руҳи эса сента парвона булади. Бир умрлик муҳаббат, вафо сента йўлдош булади.

... Биламанки, бевалик юки оғир... лекин ишонаман — бу юк сени букиб қўймайди. Шуларни уйларканман, беҳтиер лабларим пичирлайди: «Зулҳумор куз ешларингни арт, қаддингни тик тут, саодатли келажакнинг уз қўлингизда эканлигини унутма»...

Саодат ЖАМИЛ ҚИЗИ

ҚАЛИННИНГ АРАБЧАСИ

Епирай!

«...Сунгра илгаригидан жиддийроқ назоратли ва яхши сузлар билан савдо бошланди. Қизинг баҳоси битимга келатди. Энг охирида ҳар икки томон келишдилар...»

Балки араб қизи Тамилланнинг фожаси қисмати битилган асарни уқиган чиқарсиз. Юқоридаги парча ана шу асардан олинди. Бутунги кунда араб мамлакатларида қалин ва тўй харажатлари билан боғлиқ маълумотларни қўзатар эканман, отаси уз қувига икки бора пуллаган шўрлик қиз, куз олдимга келди.

Бирлашган Араб амирликлари ҳукумати яқинда мамлакатда қалин миқдорини қамайтириш ҳақида қарор қабул қилди. Мазкур қарорга мувофиқ, қиз учун бериладиган қалин 5500 АҚШ долларидан ошмаслиги лозим. Ушбу мамлакатда ишчи, хизматчиларнинг ойлик маошлари ўртача 650 дан минг долларгача етишини ҳисобга оладиган бўлсак, қалин миқдорининг унчадун юқори эмаслигини аниқлаймиз. Шунингдек, бу ерда оиланинг барқарор сақланиши учун ҳам қўшимча чора-тадбирлар уйлаб чиқилган. Бунга қўра, эр хотинини талоқ қилгани учун катта миқдорда компенсация тўлаши шарт. Маълумотларнинг курсатишича, компенсация 8200 АҚШ долларига тенг экан.

Ҳали-ҳануз тўй булган жойларда, маъракадан сунг хотинлар, қампирларнинг чакаги тинмайди: «фалончи қизига бунча сеп қилган, пистончи бунча қалин олган...». Хуллас оила қўлашганда қарз-ҳавола қилиб бўлса-да дабдаба билан тўй қилишга урганиб қолганмиз. Наҳайда тўй қилган хонадон бир қанча вақт қозонини сувга ташлаб қўйишга мажбур булади. Бирлашган араб амирликларида ҳам тўйлар бир неча кун давомда дабдаба билан ўтди. Яқинда эса тўй харажатларини қамайтиришга доир қарор қабул қилинди. Қарорда қўзда тутилишича, тўй бир ўндан ортқ давом этмаслиги керак.

Фурс қўрғазидиган Бахрейн амирлигида эса қалиннинг чўги пастроқ. Қуватура келиннинг ота-онасига минг доллардан беш минг долларгача миқдорда қалин пули беради. Бу курсаткич мамлакатда

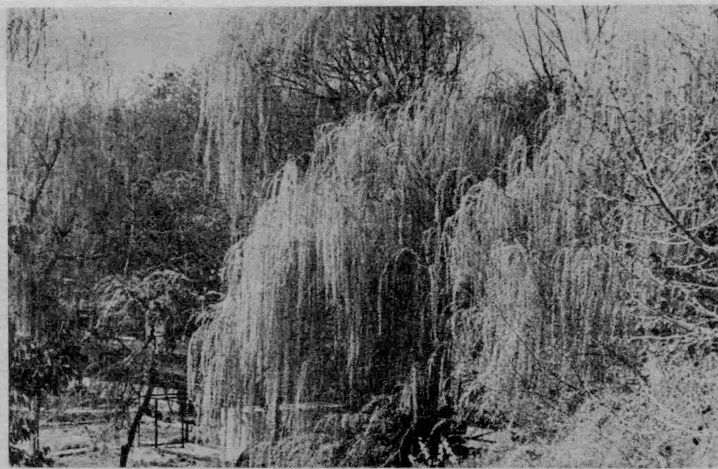
қалин миқдорининг қўшни Саудия Арабистонига қараганда бир неча бора кам эканлигини курсатади.

Маълумотлардан ойдинлашшича, ўтган йил 380 мингга яқин аҳолиси бор Бахрейнда уч мингдан зиёд никоҳ қайд этилган. Қурилган ушбу оилаларнинг ярмидан қўшда қалин миқдори ўртача 2-3 минг долларни ташкил этган. Мухими шундаки, узатилган қизларнинг иккитадан биттаси ўрта маълумотга, саккиздан биттаси эса университет дипломига эга. Қолганлари туликсиз маълумот соҳибалари. Бунга ургу бераётганимизга сабаб, баъзи бировлар қизининг маълумотига қараб ҳам қалин миқдори белгиланиши мумкин, дея уйлашади. Ҳатто айрим ота-оналар умил билан устидим, уқидим дея умр савдосида «савдоланишпади». Бахрейнда эса университет дипломига эга қизларга минг доллар ва ундан ҳам кам миқдорда қалин тулган. Ушбу мамлакатда йил давомида қурилган уч минг оила ичида фақатгина 450 нафар қиз учун 5 минг доллардан зиёдроқ қалин берилган.

Миср мамлакатидиган аҳволга назар ташлайдиган бўлсак, бу ерда келин учун бериладиган қалиннинг ўртача миқдори 10 минг фунт (3 минг АҚШ доллариға тенг). Аммо шунга ҳам таъкидлаб ўтишимиз лозимки, бу курсаткич фақат ўртача тоифадаги мисрликларга тегишли. Бадавлатроқлар эса бу қиймат билан чегараланиб қолмайди. Мисрда тўй харажатларидан ташқари қилинадиган айрим харажлар ҳам отнинг қалласи бўлиб кетади. Биргина мисол: еш келин-қувига уй жиҳозлашнинг узига кам деганда 20 минг фунт маблағ керак. Оила қўриш билан боғлиқ бундай молиявий ташвишлар уз таъсирини ўтказмай қўймайди албатта. Ваҳоланки, ҳозирда 35 фоизга яқин балоғатга етган мисрлик оғиллар турмуш қўришмаган. Бу курсаткичнинг асосий улуши эса 30 ешгача булган қизлар ҳиссасига түтри келмоқда.

Эҳтимол араблар ҳам бир-бирига «туллаганин тўйларга буюрсин» дея ният билдиришар. Акс ҳолда...

А. САФАРОВ

«БАҲОР КЕЛДИ, СИЗ КЕЛМАЙСИЗМИ?»...

Мана бутун яна қўсалдим, эркалашларингизни, мени орзиқиб қўтишингизни, илик ва самимий муҳаббат ила боқиб тургуви нигоҳларингизни соғиндим, Онажон! Агар сиз ҳаёт бўлганингизда, мен ҳеч нарсасга зорикмаган, ҳеч нарсадан нолимаган бўлардим. Сизни қўсаб ана елгиз ҳаёт сўраяман.

Ҳаселарим мени олис-олис манзилларга чорламақда. Узимга-узим қўп саволлар берилган.

Лекин юрагим тубидаги бир илинж мени ҳеч тарк этмаяпти. Бу ҳам бўлса, сизни яна бир бор қўриш илинжидур, Онажон. Мана фасллар ичида сиз сўйгувчи баҳор ҳам келди. Ҳадемай майсалар ҳам ниш уриб, дарахлар куртак очди. Уйқута кетган она табиат уйғонади, атрофини қўзни, қўнглиларни яйратувчи гузаллик қўраб олади. Одамлар орзиқиб, интизорлик билан баҳорни қарши оладилар. Бунинг сир-синаоти нимада? Бу фаслнинг байрамларига бойилгиларми? Ёки унинг яратувчанлик қудратидими? Нима учун уйқута кетган одамлар уйғонмайдилар, нега шундай? Агарда буюқ қуд-

рат эгаси мендан биргина тилагини тила, деганида мен ҳеч иккиланмай дундаги барча Оналар абдий умр кечириларини сўраган бўлардим.

Онажон, едингиздами, ҳар баҳор мен сиз билан табиатдаги гузалликларга махфия бўлиб, боғу-роғларни бирга кезардим, узок-узок суҳбатлар қурадим. Бу баҳор ҳам сиз билан бирга кездим, нигоҳларингизга тўйиб-тўйиб термултим, гапларингизни эшиттим келди.

Онам, Онажоним...

Бутун, сиз сўйган баҳор ташриф этган кунларда, байрам арафасида дугоналаримиз уз волидаи мухтарамларига нималар соғва қилмоқчи эканликларини айтиб узаро суҳбатлашмоқда.

Мен меҳрим тулларида соғалар бериб, юрагим тубида сақланиб қолган эзгу-тилакларим, орзу-умидларимни бир узингизга баён этсам, қувончли кузларингизга боқсам, пойингизни тавоф этсам, Онажон.

Баҳор келди, сиз келмайсизми?

Шоҳиста ЮСУПОВА,
Тошкент шаҳри

Уғилли булганлитимни телефон орқали эшитиб, дарров туғруқхонага кўнғироқ қилганман:

— Болага яхшироқ қара-нгллар, алмашиб кетмасин!..

Алишмаганга ухшайди, бурни узимникидай. Боғчага ҳам кўнғироқдан кейин борган... Мактабга чиқдию, кўнғироқларнинг кети узилмади: ҳали ўқитувчиси, ҳали илмий мудир, ҳали директор...

— Туйиб кетдик!.. Бола эмас бу, бало!.. Нима қилайлик?..

— Қарангллар! дейман отга улардан олдин қамчи уриб. — Бунинг учун маош оласизлар, ахир!..

Шу зайлдаги кўнғироқлар билан ун йил сувдай

КЎНҒИРОҚ

Ҳажв

утди-кетди...

Кўнғироқ билан институтга жойлаб, энди енгил тортман, десам, йўқ, яна беш йил кўнғироқлашишга тугри келди... Амаллаб ўқишни битирди. Бу ёғини ўзига қўйиб бермоқчи бўлдим. Атайлаб ҳеч кимга кўнғироқ қилмадим. Ўзича уёққа борди, буюққа келди, ҳеч ким «қучоқ» очмади. Кўнғироқ бўлдию ишлари юришиб кетди...

Келинни ҳам телефонда топганмиз. Шундай булгач, совчи-повчи қилиб утирмай, қудалар билан кўнғироқ орқали ишни пишитиб қўяқолдик...

Уғилни иши қийин буларкан, тўйдан кейин ичадиган одат чиқарди. Кунора булмас-да, ҳафтада кўнғироқ қилишга тугри келарди... Қаср-та буларди, хушёрхонага-да!.. Кеча келин билан гижиллашган экан, келин онамни-кига деб йўл торттибди. Уғил эланиб ёнимга келди.

— Кўнғироқ қилинг, қайтиб келсин...

Кўнғироқ қилсам, келин ҳали онасиникига етиб бормаган экан. Хавотир олиб ҳар ун минутда кўнғироқ қилиб турибман, лекин ҳали-гача бирор натижа йўқ...

Хайрият, шу телефон бор экан, бўлмаса шунча ишни оёқ билан битказиб булармиди?..

РЕКЛАМА

Ҳурматли аёллар, сочингизни «PANTENE PRO-V» шампунида ювинг! Ушбу шампунида бир кун эмас, ун тўрт кун ювганингиздан сўнг ўз табиирини курсатиб, сочингизни жидолантиради ва училан тубига қадар мустаҳкамлайди. Бундан ташқари, эрингиз жаҳл қилиб, сочингизга чанг солиб, куч билан тортиганда сочингизнинг бир толаси ҳам узилмайди.

«PANTENE PRO-V» Соғлом сочингиз жўлоси ва эркаклар кучилири!

Лимонли «GALA»- кир ювини воситаларининг додаси! Мана, иккита-бири қимматбаҳо, бири «GALA» воситасида ювилган куйлак. Деярли ҳеч қандай фарқни сезмайсиз. Шундай экан, ортиқча сарф-харажатга не ҳожат! Лимонли «GALA»нинг яна бир қулайлиги шундаки, бу порошокда ювилган куйлакни кийган эркакларга хира ланшша, қутурган ит ва бегона аёл яқинлашмайди.

«GALA»-бу Сизнинг ишончли ҳамкорингиздир!

ЭРКАКЛАРГА МАСЛАҲАТЛАР

* Хотин тилга эрк берманг, бўлмаса ўзингиз ҳақидати ҳақиқатни фош қилиб қўясиз.

* Агар мукофот пулингиз кам бўлса хотинга беринг, ют-қазмайсиз.

* Хотинни қақирганда келмаса, ўзингиз ёнига боринг, уялиб қолади.

* Хотиннинг ҳамма гапига қўлоқ солаверманг, пулингиз етмай қолади.

* Эру-хотин қўш этик, эканлигини унутманг, бир пойи бўлмаса, иккинчи пойи ҳам керак эмас.

* Хотинга асабингизни ар-раладиги йўл берманг, тунка-лигингизни билдириб қўясиз.

* Машина сотиб олгандан кейин хотинни бошга қутариб юрманг, машина ҳайдашга ҳалақит беради.

* Хотинга лаб буюқ совға қилинг, керак бўлганда сизга текинга тушади.

* Хотиннингиз хазина бўлса хурсанд бўлинг, маошингиз енингизда қолади.

ЙЎНИЛМАГАН ГАПЛАР

Маза-маза, хотинларга маза, хотин ҳақида ўйламайдилар.

Академикка қайнога бўлиш учун қизини аспирантга эрга берди.

Ақлнинг узун-қисқалиги сочининг размерига боғлиқ эмас.

Хаёлинг уйда бўлса, ишга келиб нима қиласан?

Қариб қуйилмаган қиз қирови тўқилмаган йигит билан танишди.

Рўзғор халтасини кўтариб юрган аёлга ҳайкал қўйиш вақти келди.

Хотирага сифмаган нарсани рўмолча учига тугиб қўйиш керак.

Кўшни қиз кўзга яқин, менинг кўзим эса яқинни кўролмайди.

Ақлли хотин гапни кўпайтирмай онасиникига кетиб қолади.

Севгидан боши айланган одам, ўйлангач ўзига келиб қолади.

Ёшига нисбатин анча ёш кўринади.

Аёллар байрами 8 мартдан бошланиб, 9 март куни тугайди.

Меҳмонга нима олиб борсанг, шуни ейсан.

КИЧИК

Эрга...

Нонуштангиз «Миллий таомлар» китобининг 215-бетда, тушлигингиз эса 320-бетда.

Таомномада...

Гурунчдан қилинган палов.

Чойхонада...

Бир марта ичиладиган чой.

Эшикда...

Қалит оёгингиз остидаги шолча тагида.

Топилмалар идорасида...

Топилган нарсалар соат 10—12.00 гача қабул қилинади.

Магазинда...

Сотилган нарсалар қайта сотилмайди.

ЁЗУВЛАР

Бозорда...

Бозорга киришдан олдин пулингизни санаб олинг!

Лаганда...

Кулингизни артинг!

Дарахтда...

Г+Б-Эшмат, Тошмат, Холмат, Санобар, Феруза, Ақмал, Бурибой, Холбек, Сотиболди, Тухтасин...

ЭЪПОНЛАР

Танишув

Элик беш ёшли меҳнаткаш аёл ичмайдиган, чекмайдиган, ҳеч нарсани уйламайдиган эркак билан танишмоқчи. А-514.

Янги ошхона

Шаҳримизда янги ошхона ишга тушди. Бу ерда тайёрланган овқатдан танаввул қилган эркаклар хотинларининг қадрига етади ва тезда ўз оиласи кучоғига қайтади.

Табрикнома

Турли рангдаги ва бичимдаги байрам табрикномаларини чекланмаган миқдорда қабул қиламиз. Нақд ёки пул қучириш йўли билан бўлса ҳам майли.

ЛУҒАТ

Якто — мен ким

Эркак — Эрингни аҳволи қандай

Эррозия — Розиянинг эри

Карнавал — карлар кўп

Маориф — ма, Ориф

Мирзаали — Али тинч-лик тарафдори

Дастмоя — қўл меники

Гавда — ҳўкиз-да

Доклад — хазинагача

Материя — Она, ер ва

мен

Нашъали — Бизнинг Али

Саҳифани Илҳом ЗОЙИР тайёрлади

Оила ва жамият

Муассисларимиз:
Ўзбекистон Республикаси
Хотин-қизлар қўмитаси,
Болалар жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун» Халқаро
хайрия жамғармаси

Шioriимиз:

Оила - жамият фахри

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар:

Бош муҳаррир - 133-28-20

Котибият - 34-86-91

Эълолар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ

Тошкент- 700000,

Амир Темури кўчаси,

1-тор кўча, 2-уй.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишга толшириш вақти - 20.00
Босишга толширилди - 19.30

Ҳомий

«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти.

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкilotлар учун 177

Рўйхатга олиш № 33

Буюртма Г- 01075

29711 нусхада чоп этилди.

Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.

Чоршанба кунлари чиқади.

Баҳоси эркин нархда.

Навбатчи Қомил ТОШ